

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra Pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Volný čas středoškolské mládeže v Mělníku
Leisure time of secondary school students in Mělník

Iva Myšková

Vedoucí práce: PhDr. Daniela Nováková, Ph.D.
Studijní program: Specializace v pedagogice (B7507)
Studijní obor: B U-PVOV (7507R056)

2018

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Volný čas středoškolské mládeže v Mělníku potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 12. 4. 2018

Chtěla bych poděkovat své vedoucí bakalářské práce PhDr. Daniele Novákové, Ph.D za cenné připomínky a odborné rady, které mi poskytla při zpracování této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za jejich trpělivost a podporu.

ABSTRAKT

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, kolik volného času má středoškolská mládež, jak ho tráví, zda využívá dostupné možnosti volnočasových aktivit na Mělníku a jaký druh by uvítali, pokud jim nějaký chybí. Popíšu základní pojmy problematiky volného času z odborné literatury a možnosti trávení volného času mládeže v tomto městě. Pomocí průzkumu mezi mládeží na střední škole zmapuji jejich současné aktivity a zájmy. Výsledky by mohly být uplatněny pro další rozšíření nabídky zájmových činností pro mládež, ale i k zamyšlení studentů nad tímto tématem.

Vytvořím anonymní dotazník pro studenty, který bude realizován v oslovené škole, kde budou zadány otázky o jejich volném čase, kolik ho mají, jak ho tráví, zda se o ně zajímají jejich rodiče, jestli navštěvují školní a mimoškolní sportovní aktivity a jaký je rozdíl mezi studenty, kteří studují obor ukončený výučním listem a maturitní zkouškou. Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. V závěru praktické části práce bude uvedeno celkové shrnutí mého průzkumného šetření, výsledky údajů vyjádřeny v procentech a stručný komentář ke zjištěným poznatkům. Výsledky by mohly být uplatněny pro další rozšíření nabídky zájmových činností pro mládež, ale i k zamyšlení studentů nad tímto tématem, které je stále aktuální a přináší rozvoj možností, jak v realizaci stávajících tak i nově vznikajících moderních trendů v této oblasti, která se stále více dostává do podvědomí nás všech, ale hlavně mládeže.

KLÍČOVÁ SLOVA

Sportovní a kulturní aktivity, středoškolská mládež, volný čas.

ABSTRACT

The aim of my bachelor thesis is to find out how much leisure time secondary school students have, how they spend it, whether they take advantage of leisure activities available in Mělník and which other type they would welcome, if they missed some. I describe some basic terms of free time issue from reference books and possibilities of spending it in this town. Carrying out a poll within teenagers at secondary schools I map their current activities and interests.

I create an anonymous questionnaire for students. It is carried out at a referred school. I ask questions about their free time, its amount, how they spend it, if their parents are interested in their activities, if they attend school or after-school sport activities and what the difference between students who study vocational schools and secondary schools is. The thesis is divided in two parts: the theoretical and the practical one. In the end of the practical part I report an overall summary of my survey, the results of data expressed in per cent, and a brief commentary to the gained findings. The results of my research could be applied to extend the offer of leisure activities for teenagers but also to make students think about this current topic. The topic brings the development of possibilities in putting into practice both present and newly emerging trends in this field. The field that all of us, but mainly youth, are becoming more and more familiar with.

KEYWORDS

Leisure time, secondary school students, sport and cultural activities.

Obsah

Úvod	7
1 Teoretická část	8
1.1 Volný čas	8
1.2 Pojem volný čas	8
1.3 Pohledy na volný čas	9
1.4 Historické pojetí volného času.....	10
1.5 Volný čas a životní styl.....	12
1.6 Výchova ve volném čase	13
1.6.1 Instituce pro výchovu ve volném čase.....	15
1.6.2 Nové přístupy v pedagogice volného času	16
1.6.3 Osobnost pedagoga volného času.....	18
1.7 Volný čas a média	19
1.8 Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících (adolescentů)	21
1.8.1 Starší školní věk	22
1.8.2 Časná dospělost	24
2 Praktická část.....	25
2.1 Cíl mé práce	25
2.2 Metodika a postup řešení	25
2.3 Mělník.....	26
2.4 Volnočasové aktivity na Mělníku	27
2.5 Střední školy na Mělníku.....	28
2.6 Integrovaná střední škola technická Mělník	28
2.7 Pedagogický výzkum - vysvětlení pojmů	30
2.8 Dotazník.....	31

2.9	Údaje o respondentech.....	31
2.10	Rozbor a vyhodnocení otázek	31
2.10.1	Myslíte si, že máte dostatek volného času?.....	32
2.10.2	Váš volný čas ve všední den?	33
2.10.3	Váš volný čas o víkendu?	34
2.10.4	Zajímají se o Váš volný čas rodiče?	36
2.10.5	Možnosti, které vystihují Váš volný čas.....	38
2.10.6	Využíváte ve Vaší škole možnost navštěvovat sportovní či jiné aktivity?....	39
2.10.7	Pokud by nebyl problém v dostatku času a financí, jaký druh volnočasové aktivity byste si vybrali?.....	41
2.10.8	Chybí Vám na Mělníku určitý druh volnočasové aktivity?.....	43
	Závěr.....	46
	Seznam použitých informačních zdrojů	47
	Seznam příloh.....	49

Úvod

Téma volný čas středoškolské mládeže v Mělníku jsem si vybrala proto, abych zjistila, jak v současné době mládež tráví své volno, jak se mění jejich postoje k tomuto tématu, jaký vliv má na ně rodina, škola, přátelé a studijní obor.

Zajímalo mě, jestli si myslí, zda volný čas mají, znají možnosti volnočasových aktivit v jejich městě a jestli mají podporu v rodině. Vytvořila jsem dotazník, s jehož pomocí jsem zjišťovala tyto informace. Dotazník jsem zadala ve studijních oborech ukončené výučním listem i maturitní zkouškou.

Tato práce bude rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části provedu analýzu odborné literatury, zaměřím se na pojmy volný čas, jeho historické pojetí, životní styl, výchova ve volném čase, média a psychologické a sociální charakteristiky dospívajících. V praktické části vyjmenuji střední školy na Mělníku, zaměřím se na volnočasové aktivity v tomto městě a oslovím střední školu s prosbou o možnost provést dotazníkové šetření. Výsledky průzkumu následně vyjádřím graficky, popíšu a výsledky vyhodnotím.

1 Teoretická část

1.1 Volný čas

Volný čas je v současné době důležitým prvkem našeho kvalitního života. Nejčastěji je po víkendu první dotaz v pracovním kolektivu „Jaký jsi měl víkend?“ „Co jsi dělal?“ Určitě nikdo neočekává odpověď o úklidu, vaření a sekání trávy. Vděčné téma je i plánování cest v době volna a dovolených. Ať chceme nebo ne, tento trend nám udává směr a realizaci v podobě sportu, cestování, kulturních akcí a dalšího vzdělávání. Vypovídá o naší ekonomické situaci a poukazuje i na společenskou prestiž. Je třeba ovšem zdůraznit, že své volno lze prožívat plnohodnotně i s omezeným rozpočtem.

Vážanský (2001, s. 31) k tomu dodává, že stoupá stále větší množství lidí, pro které jejich práce nepředstavuje místo k růstu a smysl života se v budoucnosti bude přesouvat do oblasti volného času. Očekává se, že objevování pravých kvalit života a možnosti seberealizace se trvale přesune do sféry volného času.

1.2 Pojem volný čas

„Volný čas je částí lidského života mimo čas pracovní (návštěva školy a pracovní proces) a tzv. čas vázaný, který zahrnuje biofyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygienu), chod rodiny, provoz domácností, péči o děti, dojíždění za prací a další nutné mimopracovní povinnosti.“ (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 10)

„Někdy se uplatňuje také pojem čas polovolný, kam se řadí hraniční činnosti na pomezí času povinného a vázaného; jsou to aktivity přinášející radost a současně i případný praktický užitek (ruční práce, kutilství, zahrádkaření). Obsahy i způsoby volnočasových aktivit diferencují, svým vlivem a dosahem pronikají mezi všechny příslušníky společnosti. Stále patrněji jsou východiskem všestranného rozvoje osobnosti, formování společenských vztahů a utváření dalších předpokladů pro uplatnění v dospělosti.“ (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 11)

„Je to doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění. Pod pojem volný čas se běžně zahrnují odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání, dobrovolná

společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené. Z hlediska dětí a mládeže do volného času nepatří vyučování a činnosti s ním související, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s provozem rodiny, domácnosti, výchovného zařízení i další uložené vzdělávání a další časové ztráty.“
(Pávková, 2002, s. 13)

1.3 Pohledy na volný čas

Podle Pávkové (2002, s. 15 – 17) rozlišujeme i různé pohledy na volný čas jako je ekonomický pohled, sociologický a sociálně-psychologický pohled, politický pohled, zdravotně-hygienický pohled a pedagogický a psychologický pohled.

Ekonomický pohled – vypovídá o ekonomické úrovni příslušného státu, kolik je stát ochoten do tohoto odvětví investovat. V tržní ekonomice průmysl volného času velmi dobře vzkvátá a tržby s tím spojené každoročně stoupají, často však opomíjí hledisko zaměřené na rozvoj a kultivaci osobnosti. I ze zájmových činností lze načerpat nové vědomosti, které lze uplatnit ve své profesi. Ochota a schopnost lidí věnovat své finanční prostředky pro volný čas také poukazuje na úroveň vyspělosti společnosti. (srov. tamtéž, s. 15 – 17)

Sociologický a sociálně-psychologický pohled – sleduje, jak činnosti volného času působí v mezilidských vztazích, zda pomáhají kultivovat a kompenzovat negativní vliv v rodině a médiích. Tyto činnosti je zapotřebí sledovat, jelikož je zřejmé, že využívání volného času dětí a mládeže je ovlivněno sociálním prostředím, zejména rodinou. Školská a výchovná zařízení mají možnost tento nedostatek vyrovnat odborným kvalifikovaným vedením pedagogických pracovníků. (srov. tamtéž, s. 15 – 17)

Politický pohled – uvážení, jak bude stát dohlížet a zasahovat do volného času, jaká bude školská politika. Jeho úkol je především v oblasti financování a ovlivňování institucí pro volný čas, pomoc organizacím a spolkům pro děti a mládež, vytváření podmínek a kladných postojů dospělých členů k dětským aktivitám, pomoci v přípravě profesionálních i dobrovolných pedagogů a ochrana před přílišnou komercionalizací volnočasových aktivit. (srov. tamtéž, s. 15 – 17)

Zdravotně-hygienický pohled – podpora zdravého tělesného i duševního vývoje, jako je režim dne, výkonnost jedince, hygiena prostředí i duševního života. Zohledňují se poznatky, kdy je prokázáno, že nejlepší výkon osoby podávají mezi 9. a 11. hodinou, po obědě výkonnost klesá a poté opět vzrůstá mezi 15. a 16. hodinou. Respektování těchto poznatků a tím i využívání ve svém životě se příznivě projevuje na zdravotním stavu člověka. (Pávková, 2002, s. 15 – 17)

Pedagogický a psychologický pohled – bere ohled na věk a individualitu jedince, jeho respektování, podporuje aktivity, seberealizaci a sociální kontakty. Pedagogické ovlivňování volného času by mělo dávat prostor pro spontánnost dětí a mládeže, jejich nové dojmy a pocit bezpečí a jistoty. Jen za těchto podmínek je možno docílit rozvoje všech stránek osobnosti a orientace v sociálních vztazích. (srov. tamtéž, s. 15 – 17)

1.4 Historické pojetí volného času

„Volný čas existoval v průběhu lidských dějin stále, aniž byl pocíťován jako problém, aniž by zavdával příležitost k zvláštním úvahám. Střídání činnosti a odpočinku odpovídá biologickému rytmu, vlastnímu živočišné říši, u člověka nabylo střídání práce a volného času. V předindustriální společnosti byl volný čas výsadou vrstvy lidí, kteří nebyli bezprostředně spjati s výrobní prací. Právě volný čas umožňoval elitě rozvíjet kulturně bohatý a náročný životní sloh, ať již to bylo v antice, v rytířském a církevním středověku, v renesanci, v době moderní.“ (Spousta, 1994, s. 10)

Spousta (1994, s. 11 – 12) dodává, že pracující měli volného času mnohem méně, avšak dle křesťanství se řídili Desaterem Božího přikázání, kdy 6 dní pracovali a jeden den odpočívali. V této době byl pojem volný čas určen pro vzdělávání ducha a oceňován jako přínos pro společnost. Toto se uplatňovalo i ve starověkém Řecku, kdy se dbalo, které činnosti mají být vyzdvihovány v době volného času – pěstovat tělo i ducha.

Pávková (2002, s. 20 – 27) upozorňuje na to, jak lidé velmi rychle poznali, že pokud se o děti nikdo nestará, tak z nich rostou nezvladatelní a zanedbaní jedinci se sklonem k nepravostem. V 17. století po skončení třicetileté války nastává proměna životního způsobu obyvatelstva, kdy nejen bohatší sorta lidí, ale i dělnictvo se snaží mít dostatek sil pro svou regeneraci a vzdělávání. V 19. století tento vývoj pokračuje, rozšiřují se různé

vzdělávací aktivity, kluby, spolky, pořádají se výlety, slavnosti a shromáždění. Z počátku jsou aktivity zaměřeny pouze na dospělé, později však vznikají zařízení pro děti a mládež.

Na počátku 20. století vznikají dva modely uspořádání volného času dětí a mládeže. Model západní a severní Evropy, kde si moderní pedagogové, předávají zkušenosti, volný čas dostává celospolečenskou odezvu, vzniká ministerstvo mládeže a sportů a model sdružení a zařízení volného času dětí a mládeže v Sovětském svazu, který je ovlivněn přímým vlivem státu, jeho ideologií a nemožností jakékoliv alternativy, kdy cílem je zvýšit velmi nízkou úroveň vzdělanosti. V meziválečném Československu nastává budování společných zařízení pro dospělé a mládež v oblasti tělovýchovy a sportu. Přiblížili jsme se západoevropským zemím. Poválečný vývoj v západoevropských zemích i v tehdejším Sovětském svazu znamená pokračování dle předchozích zásad. Model Sovětského svazu se však rozšiřuje i do ostatních socialistických částí Evropy, naštěstí jen v menším rozsahu. Po roce 1968 se kontinent rozděluje, západní země se ubírají jiným směrem, ale daří se udržet některé přijaté přístupy navzdory normalizaci. Později v zemích střední a východní Evropy pokračuje rozšiřování sítí družin, klubů a domů pionýrů a mládeže. V nich se uplatňuje výchova k vládě jedné strany, naštěstí často díky jejich vychovatelům pouze nejnужnější formou. (srov. tamtéž, 2002, s. 20 – 27)

Po r. 1989 dochází k přejmenování některých názvů jako např. Dům pionýrů a mládeže na Dům dětí a mládeže, odstraňují se politické ideologie a rozdělená Evropa se začíná přibližovat. Nastává období volnosti, kdy pomocí kontaktů a možností výměny informací a zkušeností dochází k určitému posunu, zároveň však i negativní stránky nové doby, jako je nezaměstnanost, konzumní styl života, různé druhy závislostí. (srov. tamtéž, 2002, s. 20 – 27)

„Současný polistopadový vývoj ukazuje, že bez skutečných osobností a jejich vzorového působení nemohou ani politické a společenské, ani zdravotní a školské systémy řádně fungovat.“ (Spousta, 1994, s. 21)

Spousta (1994, s. 21 – 22) doplňuje, že v uplynulých čtyřiceti letech došlo k poškození mnoha humanitních oborů, zejména pedagogických a je nutno se zaměřit na jejich obnovu. Díky modernímu pokroku, jako je automatizace a robotizace, dochází k všeobecnému blahobytu a nárůstu životní úrovně, který se však negativně projevuje opouštěním smyslu

pro povinnosti a celkovému převratu hodnot. Lidé se více zaměřují na volnost a svobodu, a tím dochází ke změnám v jejich životním stylu.

1.5 Volný čas a životní styl

Sak (2007, s. 260) tvrdí, že zaměstnání a závazky k němu patřící spolu s rodinným stavem velmi ovlivňují životní styl. V dnešní době, kdy se oddaluje zakládání rodiny, prodlužuje se délka studia, je možnost cestovat, se vysvětluje hédonistickým stylem života mladé generace.

Způsob, jak umíme využít svůj volný čas, vypovídá o našem životním stylu, jaké jsou naše zájmy a finanční zabezpečení. Každý člověk vyznává jiné hodnoty, někdo je pohlcen svou prací a nic jiného ho nezajímá, jiný se nemůže dočkat konce pracovní doby, aby mohl rozvíjet své zájmy. Ideální je samozřejmě vyváženost a soulad s partnerem a rodinou. Počátky ovlivňování volného času vznikají v rodině. Její zvyky a tradice se přenáší na děti, kde rodiče jsou prvním vzorem, kladným i záporným.

„Rodiny se od sebe odlišují svým životním stylem i způsobem využívání volného času. Základní návyky a postoje si všichni přinášíme ze své původní rodiny. Proto je jedním z významných hledisek při výběru životního partnera i posuzování jeho vztahu k volnému času, zvláště jeho zájmů. Nedostatek kvalitních osobních zájmů je nutno chápat jako závažný negativní osobnostní rys. V nově vznikajících partnerských vztazích je také důležitá vzájemná tolerance“. (Pávková, 2002, s. 30)

„Rodiče by měli působit jako pozitivní vzory. Sami by měli umět s volným časem dobře hospodařit, nepřeceňovat ho ani nepodceňovat. Dobrým vzorem nebude rodič, který tráví většinu času v zaměstnání a i doma se až do úpadu věnuje svým povinnostem, matka, která si nemá čas pohrát s dětmi, protože vzorně pečuje o domácnost. Jako špatný příklad samozřejmě působí i takový rodiče, kteří nechodí do práce a svůj volný čas tráví nicneděláním. Z jednání rodičů naopak má být zřejmé, že plnění povinností i volný čas jsou přirozenou součástí života, že do volného času kromě odpočinku a relaxace patří osobní zájmy, koníčky, hobby.“ (Bendl, 2017, s. 130)

„Základní determinantou kvality rodinného prostředí z hlediska výchovy dětí je způsob života rodiny. V něm se odráží vztah rodičů k nejrozmanitějším životním skutečnostem,

jevům a činností, především vztah k práci, k majetku, k lidem i ke svému volnému času. Způsob života rodiny zahrnuje také vztah rodičů k sobě samým, například k vlastnímu rozvoji a sebevýchově. Pro životní způsob rodiny je rozhodující zaměření rodičů k určitým hodnotám a z nich vyplívajícím cílům.“ (Spousta, 1994, s. 108-109)

Zájmy dětí často napodobují zájmy rodičů, např. ve sportu, kultuře a cestování. Pozitivní vliv mají všechny aktivity, díky kterým dojde k rozvíjení všech stránek osobnosti. Bohužel i negativní vlivy jako je nuda, konzumní způsob života, či kriminální činnost způsobuje kopírování těchto návyků i v dospělosti. Životní styl každé rodiny je jiný už jen v tom, kolik mají dětí a v jakém věkovém rozpětí se nacházejí. Z počátku se vše přizpůsobuje batoleti, ale pokud jsou rodiče zvyklí trávit víkendy aktivním způsobem, obětovat trochu pohodlí a vzít sebou své děti i za cenu pomalejšího tempa, dojde k upevnění vztahu mezi všemi navzájem. Není dnes už výjimkou vidět malé děti nosící se na prsou otce, který zdatně vyšlapává vrcholky hor, nebo v parku vidět matku na kolečkových bruslích s kočárkem. Mladá rodina je tak v sociálním kontaktu s podobně aktivními rodiči, kdy si mohou vyměňovat své zkušenosti a zážitky.

1.6 Výchova ve volném čase

„Volnočasová výchova podléhá lokálním potřebám i regionálním požadavkům jednotlivých zemí, s ohledem na rozdílné socio-kulturní, politické a ekonomické systémy, legislativní poměry a úroveň života. Volnočasová výchova představující celoživotní edukativní proces, zahrnuje rozvoj volnočasového chování, hodnot, vědomostí a schopností; současně se považuje za důležitou součást socializačního procesu, v němž závažnou roli zastávají mnohá zařízení a instituce. Důraz se především klade na školu, obec, vzdělávací a osvětové instituce, ale i masmédiá.“ (Vážanský, 2001, s. 112)

Dle Pávkové (2002, s. 38) spočívá ve výchově ve volném čase působení nenásilné, dobrovolné, zároveň však musí obsahovat prvky výchovné a cílevědomé. Na výchovu ve volném čase se nevztahuje žádný věkový limit. Můžeme se zaměřit od dětí předškolního věku až po seniory. Výchova ve volném čase má své specifické funkce:

Výchovně vzdělávací funkce – pomocí vhodně zvolené oblasti v zájmovém vzdělávání vzbudit chuť a uspokojení z činností a zároveň udržet celoživotní potřebu k seberealizaci.

Zdravotní funkce – režim dne přizpůsobit pravidlům zdravého životního stylu, biorytmům příslušné věkové kategorie, příjemnému prostředí a zásad bezpečnosti.

Sociální funkce – přátelství s osobami podobných zájmů, přijímání dalších sociálních rolí, rozvoj komunikace a šance i pro jedince z problematického prostředí.

Preventivní funkce – prevence patologického chování jako je vandalismus, šikana, záškoláctví, drogová závislost atd.

Cíle výchovy ve volném čase se uskutečňují pomocí znalostí podmínek a výchovných prostředků jako jsou výchovné subjekty, metody a formy výchovy. (srov. tamtéž, 2002, s. 38)

„Výchovné cíle lze formulovat podle různých hledisek, například podle věku vychovávaných, podle druhu výchovné instituce, podle druhu činnosti, podle toho, na kterou složku osobnosti se zaměřujeme...Obecným cílem výchovy ve volném čase je naučit jedince hospodařit s volným časem, rozumně ho využívat a oceňovat volný čas jako významnou životní hodnotu.“ (Bendl, 2015, s. 124)

Požadavky na výchovu ve volném čase by se podle Hájka, Hofbauera a Pávkové (2008, s. 76 – 79) daly obecně ztotožnit s pedagogickými principy a zásadami, rozšířené o specifické požadavky jako je demokratičnost, humanita, vědeckost, spojení teorie s praxí, jednotnost, dobrovolnost, aktivita, citlivé vedení, zajímavost, seberealizace, pestrost, přitažlivost, efektivita, pedagogické ovlivňování, kvalita a sociální kontakt.

„Jestliže má být výchovné působení koncipované a projektované na základě výsledků vědeckého poznání jednotlivých věd o člověku účinné a kvalifikované, musí být vedený a vychovávaný vnímán jako lidská bytost v plném významu slova. Jen tak můžeme očekávat, že bude s to (při maximální toleranci a taktu) přizpůsobovat se měnícím se společenským podmínkám, že bude schopen plně prožít svůj jedinečný život a současně bude i připraven nabídnout svoje schopnosti a síly k udržení a posílení životaschopnosti společnosti a k zajištění hodnotného života všech jejích členů.“ (Spousta, 1994, s. 27)

1.6.1 Instituce pro výchovu ve volném čase

Školská výchovná zařízení jsou instituce, které se podílejí na výchově ve volném čase. Zájmové vzdělávání je ukotveno v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a je vymezeno v § 111 jako vzdělání poskytující naplnění volného času různou zájmovou činností účastníkům. (Zákon č. 561/2004 Sb., ©2013 – 2018)

Hájek, Hofbauer a Pávková (2008, s. 141 – 148) a Pávková (2002, s. 112 – 147) je rozdělují do těchto třech skupin:

1. Školská zařízení pro zájmové vzdělávání – školní družiny, školní kluby, domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností

Školní družiny – nacházejí se při základních školách a poskytují žákům prvního stupně odpočinek, regeneraci po vyučování, pohybové aktivity, ale i možnost vypracovat si domácí úkoly.

Školní kluby – pro žáky druhého stupně základní školy, nebo víceletých gymnázií, kde probíhá rozmanitá zájmová činnost v pravidelných kroužcích nebo sportovních oddílech, je zde nutno počítat s finančním přispěním rodičů.

Dům dětí a mládeže – poskytuje širokou nabídku kroužků, docházkových letních táborů, jednodenních výletů, možnost navštěvovat jedinci v různém věkovém rozmezí, od dětí po dospělé.

Stanice zájmových činností – zaměřuje se většinou na jeden druh zájmu, např. turistický kroužek.

2. Školská výchovná a ubytovací zařízení – domovy mládeže, internáty, školy v přírodě

Domovy mládeže – určeny pro žáky a studenty středních a vyšších odborných škol, zajišťují ubytování, stravování a výchovnou péči. Domovy mládeže nabízejí rovněž možnost zájmových činností, popřípadě umožní a zprostředkuje docházku žákům do jiných institucí.

Internáty – jejich služby jsou určeny pro osoby se zdravotním postižením, jejich režim je podobný domovům mládeže s přihlédnutím ke specifickým požadavkům postižení.

Školy v přírodě – jejich úloha a podmínky jsou řízené příslušnou vyhláškou, poskytují žákům pobyt v přírodě na zotavenou, kdy organizace činností spočívá v dopolední výuce a odpolední činnost probíhá v souladu s přírodou, poznáním okolí, rozšíření poznatků o krajině. Významem je sblížení v kolektivu, samostatnost, řešení konfliktů, získání nových dovedností a návyků.

3. Školská zařízení pro ústavní a ochranou výchovu – dětské domovy, dětské domovy se školou, diagnostické ústavy, výchovné ústavy

Dětské domovy – jsou školská zařízení, kde se vychovávají děti a mládež, o něž se jejich rodiče z různých důvodů nemohou postarat. Převážně jde o děti z rodin, kde se velmi výrazně projevují patologické jevy chování, jako je alkoholismus, drogy, kriminální činnost, ale i děti osiřelé nebo dlouhodobě nemocných rodičů. Jedná se o děti a mládež, u kterých se neprojevují závažné poruchy v chování a věkové rozpětí je nejčastěji 3 – 19 let.

Dětské domovy se školou – obsahově se podobají dětským domovům, ale jedná se zde o děti a mládež, co mají nařízenou ústavní výchovu, nebo ochrannou výchovu – nezletilé matky s dětmi, osoby převážně trpí závažnými poruchami chování.

Diagnostické a výchovné ústavy – zařazena mládež se závažnými poruchami chování, převážně od 15 let, ústavy poskytují speciální výchovné programy zaměřené pro tuto rizikovou skupinu.

Další subjekty zabývající se výchovou ve volném čase – neziskové organizace, spolky umělecké a technické tvořivosti, veřejně prospěšná sdružení, hnutí Salesiánů, spolky zájmového charakteru (Sokol, Zálesák), sdružení všestranného obsahu (Junák, Pionýr), nízkoprahová zařízení a komerční služby.

1.6.2 Nové přístupy v pedagogice volného času

S vývojem a změnami ve společnosti vznikají nové trendy a modernější metody výchovy ve volném čase, ve snaze se přizpůsobit vkusu a potřebám dnešní mládeže. Je třeba

neustále vymýšlet a měnit nabídku možností a tím udržovat zájem a kontakt s mladými lidmi. Stále však platí, že motivace a dobrovolnost je poloviční úspěch. Také genderová vyváženost, pokud se nejedná o specifické sportovní aktivity. Pro nové přístupy musí být charakteristické velmi dobré vztahy, respekt a důvěra mezi mladými lidmi a pedagogy, zaměření na specifickou cílovou skupinu a zajištění pocitu svobody. Mezi nové přístupy patří výchova zážitkem, animace a terénní práce (streetwork).

„Kritika stávajícího vzdělávacího systému vyvolala reformní pedagogické inovace. Pedagogická diskuze se nachází v dynamickém vývojovém procesu, který zřetelně upozorňuje na nedostatky v rodinné a „veřejné“ výchově, v nichž se sotva zvládají nové problémy jen pomocí starých a osvědčených prostředků. V rámci tohoto intenzivního pátracího procesu po vhodných a účinných způsobech se (znovu) objevila a ožila pedagogika zážitku; samotný termín není cizí, neznámý, má jen pedagogicky aktuální obsah. Vedle práce se zážitek stal základní metodickou kategorií moderní pedagogiky...Cílem pedagogiky zážitku je vyzkoušet si „aktivní základní postavení“, tzn. pohotovost nebo připravenost zahájit aktivní život.“ (Vážanský, 2001, s. 134 – 135)

Výchova zážitkem probíhá ve skupině, v přírodě, pomocí emocí, prožitků a společného úkolu by mělo dojít k poznání se v nových situacích, vytvořit mezi sebou spolupráci, aby byl úkol splněn, musí se zapojit všichni, i ten nejslabší v článku. Vážanský (2001, s. 139) k tomu říká, že cílem je zvýšení sebedůvěry, schopnost spolupráce, zodpovědnost za účastníky a vyřešení daného úkolu. Výsledkem je ujasnění si svých schopností, kladů i nedostatků, pochopení svého místa v životě a sjednocení se s vnější realitou.

Animace je postavena na osobnosti animátora, který citlivě vede skupinu k poznání sebe sama bez zákazů a příkazů. Nenásilná forma podílení se na formě obsahu činnosti. Pávková (2002, s. 77 – 79) píše o animaci, jako o prostředku, jak mladým lidem vytvořit zajímavou nabídku různých činností, jejichž pomocí ztratí zájem o kriminalizované jednání bez přílišného zakazování. I zde se odpovědnost a rozhodování přenáší na jednotlivce či skupinu, animátor vše sleduje v pozadí, usměrňuje a je k dispozici.

Terénní práce – Streetwork především vyhledává mladé lidi v jejich známém prostředí, je významná v prevenci sociálně patologických jevů, poskytuje rady a pomoc v obtížné životní situaci. Velmi náročná forma pro konkrétního asistenta, jde převážně o práci v noci,

musí si umět získat důvěru, a zároveň si udržet svou profesionalitu. Také včas odhadnout určitou míru nebezpečí, které je s touto prací spojené a vyvarovat se profesionálnímu vyhoření.

„Pedagogický pracovník, označovaný jako sociální asistent, terénní pracovník nebo streetworker, vyhledává mladé lidi v prostředích, která jsou pro ně přirozená, navazuje s nimi kontakt, snaží se jim nabízet pozitivní možnosti využití volného času (organizuje různé místní akce s důrazem na hry, zážitek, sebevyjádření; zaměřuje klienty na instituce se strukturovanějším programem, zve je na víkendové a prázdninové „expedice“), pomáhá jim při prosazování jejich zájmů a potřeb, radí jim v krizových situacích a kontaktuje je s odbornou pomocí (poradny, léčebny, krizová centra apod.).“ (Pávková, 2002, s. 79)

1.6.3 Osobnost pedagoga volného času

„Podle zákona o pedagogických pracovnících je pedagogickým pracovníkem osoba, která vykonává přímou vyučovací, výchovnou, speciálně-pedagogickou nebo pedagogicko-psychologickou činnost. Předpokládá se přímé působení vychovávaného, vzdělávaného jedince.“ (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 130)

Podle Spousty (1994, s. 132 – 133) je identifikačním znakem pedagoga volného času individualita. Jeho osobnost není stálá a mění se podle vlivu prostředí a socializačních činitelů, které na něj působí. Významným znakem je soubor osobnostních psychických vlastností, které zařazujeme do 3 skupin, je to temperament, schopnosti a charakter:

Temperament – je soubor psychických zvláštností souvisejících s emoční vzrušivostí jedince. Rozlišujeme 4 základní typy (cholerik, sangvinik, melancholik, flegmatik).

Schopnosti – vlastnosti, které umožňují úspěšné vykonávání činnosti, patří sem intelektové kvality jedince a speciální schopnosti např. v tvořivých činnostech.

Charakter – soubor osobnostních vlastností, vztah k lidem, k prostředí a k sobě samému.

„Pedagog volného času jako profesionálně připravený odborník promýšlí, projektuje a zabezpečuje efektivní činnosti ve volném čase se zřetelem k cílenému komplexnímu utváření osobnosti jedince. Při důsledném respektování pedagogických principů a osvědčených metod a forem výchovné práce usměrňuje a organizuje volný čas dětí

a mládeže tak, aby jejich činnosti byly obsahově hodnotné a společensky prospěšné, především však, aby měly výrazný kreativní charakter.“ (Spousta, 1994, s. 135)

Vážanský (2001, s. 117 – 119) doplňuje k přehledu předpokladů jako je komunikace, citlivost, improvizace, podpora skupinového vzdělání a zážitků i další cíle jako sdílnost a otevřenost, citlivost pro konflikty, kooperace, vědomí odpovědnosti a další. Obecně by se dalo shrnout, že pedagogický pracovník volného času by měl být dobrým člověkem, mít kvalitní vlastnosti a umět zvládat stresové situace plynoucí z jeho práce.

1.7 Volný čas a média

„Skutečné chování ve volném čase přináší na první pohled obraz rozčarování: volnočasová kvalita se rozměňuje ve spotřebě médií a zážitků. Konzum médií – sledování televize, práce s počítačem, poslech rozhlasu a nahrávek všeho druhu, četba novin a ilustrovaných periodik – spolýká enormní část volného času. Společensky vysoce ceněné kulturní aktivity zůstávají na okraji zájmu.“ (Vážanský, 2001, s. 57 – 59)

„Médium je vše, co přenáší myšlenku či informaci od udělovatele a co zprostředkovává sdělení. Svým způsobem je tedy médium i jazyk. Ve vlastním významu však za médium pokládáme prostředek, který stojí mezi udělovatelem a příjemcem a umožňuje jejich komunikaci v jednom směru či obousměrně.“ (Sak, 2007, s. 58)

Sak (2007, s. 38 – 39) k tomu dodává, že v současné době nastává přesycenost české populace informační technikou. Kromě televize a rozhlasu dostává největší prostor mobilní telefon. Během krátké chvíle se stal mobilní telefon součástí výbavy každého obyvatele, co umí číst a psát. Ústup do pozadí naopak získaly magnetofony, CD přehrávače a video přehrávače.

Média bychom mohli označit jako prostředek hromadné komunikace cílené na příjemce jakékoliv věkové kategorie, mezi něž patří televize, rozhlas, deníky, časopisy, internet (YouTube, blogy, zpravodajské portály). Jelikož téma mé bakalářské práce je zaměřeno středoškolskou mládež, zaměřím se na typy médií, které se orientují na tuto věkovou kategorii a tím jsou sociální sítě.

YouTube – nejznámější sociální síť, na kterou jsou přidávána videa a ostatní se mohou dívat zdarma. Tento internetový model zasáhl generaci mladých (15 – 20 let), kde

na videích vyhledávají své idoly, jednoduchou zábavu a sdílením rozšiřují dále. Velmi často se v příspěvcích objevuje skrytá reklama různých produktů zaměřených na děti a mládež. Produktové značky se tímto ani netají, jelikož tato generace už od svého raného dětství žije s technologiemi a patří mezi nejaktivnější na internetu. Pokud jde o pohlaví, sledovanost bývá poměrně vyrovnaná, jen dívky sledují své hudební a herecké idoly, návody na účesy a make-up. Chlapci dávají přednost počítačovým hrám a vtipným komentářům.

Facebook – sociální síť, kde po zaregistrování můžete hledat a oslovovat své známé, nebo naprosto cizí osoby. Funkce „přidání do přátel“ poskytuje sdílet se svými přáteli fotografie, postřehy, nálady, zvát na akce. Těžko dnes mladý člověk obstojí bez této sociální sítě, jejíž pomocí je stále informován, kde se něco děje. Jeho výhodou je v okamžité aktuálnosti novinek, nevýhodou ztráta soukromí. Je nutné naučit se rozeznávat co je přípustné a žádoucí zveřejňovat, jelikož je zde velké riziko zneužití tohoto média.

Instagram – sociální síť, kde lze sledovat své známé nebo idoly, aniž by byl nutný jejich souhlas. Stačí, když se dotyčná osoba zaregistruje na Instagramu a tím dává možnost k prohlížení svých příspěvků a fotografií. Je nutno dodat, že se jedná o osoby, které toto umožňují záměrně, jedná se o různé celebrity, které tímto podporují zájem o svoji osobnost.

„Každý uživatel je sice osamělý před svým monitorem, ale kdesi na půli cesty mezi jednotlivými uživateli vznikají nové světy, které jsou pro pozorovatele před „zrcadlem“ neviditelné. V reálném světě lze sledovat reakce účastníků (subjektů) jednotlivých procesů. V případě činnosti s počítačem, ale především s internetem, uživatel uniká do světa „za zrcadlem“ – do kyberprostoru a virtuální reality.“ (Sak, 2007, s. 251)

Sak (2007, s. 255 – 257) říká, že s nástupem nových informačních technologií do života je spojená změna v začleňování do společnosti. Virtuální realita, ve které se jedinci pohybují už od dětství, má vliv na jejich sociální zrání. Kromě negativních vlivů, jako je ovlivňování reality přináší i novou kvalitu a posun ve vývoji. Jedná se o předávání informací, kooperace uživatelů, nové poznatky. Je nutné se s touto virtuální sociální skutečností vyrovnat, najít svou cestu, osvojit si normy a kompetence virtuální komunikace, své hodnoty a postoje.

1.8 Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících (adolescentů)

Dospívání patří ke složitému období v etapě lidského života, neboť dochází k ukončení pohlavní zralosti, zároveň také hledání sebe sama v doprovodu mnoha psychických změn. Charakteristické pro toto období je dokončení pohlavního dozrávání, fyzický růst a sociální adaptace.

„Hranice stadií nejsou přesné a stejné u všech jedinců a za všech podmínek. Puberta se např. objevuje dříve u dívek než u chlapců, nastává dříve u jedinců dobře živených, u jižních národů a ve velkých městech.“ (Čáp, 1997, s. 134)

Čáp (1997, s. 134) rovněž upozorňuje na nerovnoměrnost ve vývoji, kdy mezi dětmi jsou značné individuální rozdíly ve vývoji, zejména ve zralosti pro školní práci, v nástupu puberty, k přístupu při volbě budoucího povolání. Jedinci v opožděném, nebo předčasném zrání mívají konflikty se svým okolím, s rodiči a učiteli. Pedagog by proto měl znát tyto věkové zvláštnosti, přesněji stadia vývoje.

„Současně s biologickým zráním probíhá řada významných a nápadných psychických změn, které můžeme povšechně charakterizovat ohlášením nových pudových tendencí a hledáním způsobů jejich uspokojování a kontroly, celkovou emoční labilitou a zároveň nástupem vyspělého (formálně abstraktního) způsobu myšlení a dosažením vrcholu jeho rozvoje.“ (Langmeier a Krejčířová, 1998, s. 138)

„Adolescence je dospívání i mládí současně, odlišuje se ostatních životních etap a současně je vnitřně diferencovaná. Všeobecný konsensus je v tom, že je užitečné toto období dále rozdělovat a rozlišovat v jeho rámci tři fáze: časnou adolescenci v časovém rozmezí zhruba 10(11) – 13 let, střední adolescenci vymezenou přibližně intervalem 14 – 16 let a pozdní adolescenci od 17 do 20 let, popřípadě i mnohem déle.“ (Macek, 1999, s. 12)

Macek (1999, s. 19) dodává, že dospívání samotné je ovlivněno i specifickými kulturními a společenskými podmínkami, normami a tradičními hodnotami společnosti. Je ovlivněno i stylem rodinného života.

„Věk mezi 14 a 16. rokem lze považovat ještě za období dozrívání pubescence. Mládež 16 – 20letá se označuje jako adolescentní, popř. postpubescentní. Kromě toho existují

v rámci celého věkového období značné vývojové rozdíly mezi oběma pohlavími i velké rozdíly individuální.“ (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2008, s. 99)

Tématem mé práce je volný čas středoškolské mládeže, které vyžaduje díky většímu věkovému rozpětí studujících od 15 – 21 let rozdělení na starší školní věk a časná dospělost.

1.8.1 Starší školní věk

V tomto období se mládež snaží odlišovat jiným oblečením, hudbou, chováním, touží však zapadnout do skupiny podobně zaměřených osob. Mohli bychom toto období označit jako hledáním své vlastní osobní identity. Také ještě doznívající pubescence a tím i podstatná změna vzhledu přidává na kolísání nálad, kdy je období apatie střídáno obdobím aktivity. V oblasti myšlení dochází ke značnému posunu, zlepšuje se paměť, logické myšlení, hlasový projev a rozšiřuje se slovní zásoba.

Souhrn všech těchto vývojových změn a pochopení podstaty tohoto období nám pomůže vcítit se do složitosti vnímání dospívajících a tím i zaměřením se na rozvoj jejich osobnosti.

Čáp (1993, s. 142) doporučuje, aby mladistvý z biologického hlediska dostatečně spal, měl kvalitní a pravidelnou stravu, dodržoval režim dne a hygienické požadavky.

„Jeden z problémů současné doby je zostření rozporu mezi vnějšími a vnitřními, biologickými a sociálními aspekty zralosti. Nejen akcelerace vývoje, ale také móda a kosmetika působí, že mladiství dříve vypadají jako dospělí, přitom se však sociální (charakterová) zralost neurychluje.“ (Čáp, 1993, s. 142)

„Rychlý rozvoj motorických, percepčních i ostatních schopností vede k novým a hlubším zájmům – k zájmu o sport, o četbu, o hudbu, o film a divadlo, popřípadě i prvé vážnější pokusy o aktivní literární, hudební nebo výtvarnou tvorbu.“ (Langmeier a Krejčířová, 1998, s. 145)

Přicházejí vývojové změny, jako jsou pubertální změny, kognitivní změny, emocionalita, oblast vztahů a utváření identity. Rozvíjejí se základní schopnosti, dovednosti a zájmy. Vývoj motoriky, síly, hbitosti, řeči jsou další známkou změny jedince. Dochází k posunu v kognitivním vývoji, kde dospívající dovede pracovat s pojmy, při řešení problému

uvažuje i o dalších možnostech a vytváří domněnky. Vzniká abstraktní způsob myšlení. Posun ve způsobu myšlení umožňuje pohlížet na sebe i ostatní jinak než dříve. Další změnou je proměna v emočním vývoji a socializaci, kdy dochází odpoutávání se od rodiny, navazování vztahů k obojímu pohlaví. Častá je kritika hodnot a chování ve své rodině, naopak přijímání nových názorů a vzorů až nekriticky. Proces chování a nálad s výkyvy afektivního jednání, kterým nerozumí ani sám jedinec. Pokud ale nedochází k dalším faktorům ovlivňující tento stav, sami cítí, že ačkoliv dávají najevo jakousi revoltu proti všem pravidlům, potřebují mít od své rodiny zázemí a potřebu jejich zájmu a stanovená jednoduchá pravidla. Vztahy k vrstevníkům jsou nejdříve ke stejnému pohlaví, postupně se zájem obrací ke svým protějškům a vznikají nová přátelství, která se mohou posunout do vzájemné blízké náklonnosti. Nastává období pohlavní aktivity, které by mělo být pochopeno jako dávání a přijímání vhodné sexuální výchovou. (Langmeier a Krejčířová, 1998, s. 144 – 154)

Volba budoucího povolání je provázena velmi náročným rozhodováním jak dospívajících, tak i jejich rodiny. Není proto výjimkou, že mnozí začnou studovat obor, který nakonec nedokončí nebo přechází na jiný. Časté je také to, že po dokončení studia do zaměstnání v oboru nenastoupí a raději se rekvalifikují na jinou oblast, pokud je to možné. Také není neobvyklé začít studovat další školu.

„Nejistota mladých při volbě povolání se ještě zvyšuje tím, že rozhodnutí se musí realizovat v době, kdy je mladistvý ještě zájmově nevyhraněný, kdy není dokončen ani vývoj jeho schopností, tím méně vývoj jeho charakterových vlastností, a kdy proto také svou orientaci i svá rozhodnutí často mění. Uvádí se, že mnozí již po 2 – 3 letech učení přicházejí na to, že jsou svou volbou nespokojeni, a usilují o změnu.“ (Langmeier a Krejčířová, 1998, s. 155)

Hledání své identity, vnímání toho kdo jsem, jaký jsem, co chci a co od života očekávám, uzavírá toto složité období. Je důležité najít svou jedinečnost, výjimečnost a sebevědomí. Dospívající zkoušejí nové zájmy, mění způsob oblékání, hledají to, co jim vyhovuje a v čem se cítí dobře. Někdy se až nekriticky staví ke svému vzhledu a trápí se pro jiné nepodstatnými maličkostmi. Také morálka v jejich vnímání je absolutní a nic jiného nepřijímají. V citové oblasti se postupně stávají vyrovnanější a začnou se i lépe ovládat.

Hledají citové uspokojení doma, v přátelství a vztah k opačnému pohlaví. Kritičnost k dospělým ještě přetrvává, ale objevuje se i zvýšená míra tolerance a hodnocení v jednání druhých lidí.

1.8.2 Časná dospělost

Toto období označujeme jako přechod mezi adolescencí a plnou dospělostí. Věkové rozpětí zařazujeme od 20 do 30 let.

Specifické je pro adolescenty ukončování své profesní připravenosti. V mém zaměření práce se zabývám tou skupinou, která ještě studuje střední školu, ale vzhledem k možnostem přecházet na jiné obory a možnost střední školu studovat i jako další novou šanci, se věkové rozpětí přiblížilo i k etapě časně dospělosti.

Čáp (1993, s. 143) podotýká, že přibližně od 20 let, je člověk považován za dospělého a to především biologicky. Jedinci v tomto období často pokračují ve studiu a mají způsoby chování spíše na úrovni 18 let. Je nutné také brát ohled na specifika v rozdílech mezi dívkami a chlapci. Jen málokterý muž v tomto věku je schopen přijmout roli otce a podílet se na zodpovědné výchově svého dítěte. Je proto důležité přiměřeně rozlišovat přechodné období počátku dospělosti 20 – 30 let.

V časně dospělosti si už začínají jedinci uvědomovat plně svou osobnost, své potřeby, zájmy, vztah ke druhému pohlaví, k rodině, sledují politické dění a plánují, co bude dál, až dostudují. Snaží se orientovat, pochopit, žít svůj život kvalitně a smysluplně.

„Pro jedince představuje realitu jeho osobní vnímání, hodnocení a prožívání sebe i okolního prostředí, k němuž dochází zásluhou přímé i nepřímé zkušenosti. Klíčový význam pro formování osobnosti a životní pohody mají vztahy k jiným lidem, stupeň socializace. Zejména akceptace druhými vytváří záruku osobnostního rozvoje a mentálního zdraví, neboť směřuje k získání pocitu bezpečí, vědomí vlastní ceny a důvěry okolního prostředí.“ (Vážanský, 2001, s. 63)

2 Praktická část

2.1 Cíl mé práce

Cílem mé práce je pomocí dotazníku zjistit, co studenti dělají ve volném čase, jestli si myslí, že nějaký volný čas mají, zájem jejich rodičů, možnosti trávení volného času a jakou volnočasovou aktivitu by si vybrali, pokud by nebyli omezováni. Dotazník bude obsahovat informace jak o studentech střední školy s maturitou, tak i o studentech oborů ukončených výučním listem a případný rozdíl mezi nimi. Budou uvedeny základní údaje, jaké jsou možnosti sportovního a kulturního zaměření pro mládež ve městě Mělník. Výsledkem by pro studenty mohlo být alespoň zamyšlení nad organizací svého volného času a diskuze o tomto tématu mezi nimi. Vzhledem k tomu, jak se mění doba a i studenti s ní, tak by tento průzkum mohl být podnětný jak pro samotné učitele, tak i pro budoucí poskytovatele volnočasových aktivit.

2.2 Metodika a postup řešení

Po výběru tématu mé bakalářské práce jsem nejdříve prostudovala příslušnou odbornou literaturu, abych se co nejlépe seznámila s problematikou volného času a pochopila, jak zkušenosti odborníci popisují různé problémy související s tímto prostředím a zorientovala se v této oblasti.

Vytvořila jsem anonymní dotazník pro studenty, kde mě zajímalo, jestli si myslí, že mají volný čas, jak ho tráví a jaký je rozdíl mezi studenty, kteří studují obor ukončený výučním listem a maturitní zkouškou. Výhodou dotazníku je možnost hromadného použití, čímž dojde úspoře času. Nevýhodou je možnost, že dotazovaný někdy otázku špatně pochopí, nebo se neumí tímto prostředkem vyjádřit tak dobře, jak by to udělal svými slovy.

Oslovila jsem Českou zemědělskou akademii Mělník a Integrovanou střední školu technickou Mělník, kde poskytují vzdělání studentům ukončené maturitní zkouškou i výučním listem. Česká zemědělská akademie Mělník bohužel neměla zájem o tento druh průzkumu v její škole, s průzkumem souhlasila pouze Integrovaná střední škola technická Mělník. Vedení této školy mi umožnilo zadat jejím žákům anonymní písemné dotazníky, které mi byly po vyplnění vráceny.

Dotazníky jsem pozorně analyzovala, statisticky utřídila, výsledky zpracovala do grafů, kde je vyhodnocení zpracováno v procentech a tabulek, kde je hodnocení zaznamenáno počtem i procentem. Ke každému výsledku je podán komentář a vyhodnocení.

Má bakalářská práce je zaměřena na město Mělník, kde vyjmenuji střední školy, které se zde nacházejí a zároveň i některé volnočasové aktivity a organizace, které se jimi zabývají.

2.3 Mělník

Město Mělník leží přibližně 30 km severozápadně od Prahy a má asi 20 tisíc obyvatel. Je hojně vyhledáváno turisty díky příznivé poloze a soutoku Labe s Vltavou. Dominantou města je chrám sv. Petra a Pavla s vyhlídkovou věží a zámek Mělník, který prošel postupnou přestavbou, kde se vystřídalo několik stavebních slohů, od románského po barokní. Majitelem zámku je rod Lobkowiczů, který zpřístupnil část této památky včetně sklepení. Pod centrem města se v podzemí nachází rozsáhlá síť sklepů, různě propojovaných a jejich část bývá otevřena veřejnosti v určitém období. Koncem 19. století se Mělník stává sídlem okresních úřadů a začíná se rozvíjet aktivita různých kulturních a společenských organizací – Sokol, Klub veslařů mělnických, Klub českých turistů a Klub velocipedistů. Vznikají další vymoženosti, jako je parník pod městem, železnice, most přes řeku Labe, přístavní překladiště, vltavský kanál, cukrovar a školy. (Mělnické kulturní centrum o.p.s, [b.r.]

Krsková (2001, s. 203) zařadila Mělník mezi věnná města (zvyk dávat hrad kněžnám a královnám věnem) ve své publikaci, kdy na základě čerpání z historie popisuje, jak přibližně od 10. století zde kněžna Emma, manželka Václava II. nechala razit stříbrné mince, kde se na rubu objevuje jméno Mělník. Jeho název je původně slovanské pojmenování kopce z mělnících se hornin opuky a pískovce. Přibližně v této době se zde začala pěstovat vinná réva, kterou sem dal přivést Karel IV. a tím pozvedl mělnické vinařství.

V současné době je toto město velmi atraktivní jak pro české turisty, tak i pro turisty různých národností. Také zde velmi často probíhá natáčení mnoha reklamních šotů a bylo zde natočeno několik oblíbených českých komedií.

2.4 Volnočasové aktivity na Mělníku

Dům dětí a mládeže, příspěvková organizace – zajišťuje široké spektrum aktivit pro děti, mládež a seniory. Lze se přihlásit do kroužků jazykových, rukodělných, divadelních, hudebních, kreativních, sportovních, přírodovědných, technických, zdravotních a pohybových. Mimo této bohaté nabídky také pořádají výukové programy, které jsou určeny pro různé věkové kategorie, od mateřských škol po střední školy. Za podpory Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy střeďočeského kraje pořádají soutěže v oblastech vědomostních, sportovních a uměleckých. (Dům dětí a mládeže, příspěvková organizace, ©2016)

Základní umělecká škola Mělník, příspěvková organizace – má ve městě dlouholetou tradici. Lze navštěvovat obory hudební, taneční a výtvarný. O školu je velký zájem, proto každoročně pořádá talentové přijímací řízení, aby obory navštěvovali ti nejlepší. Její absolventi mají kvalitní základy v této oblasti a své výsledky představují jak na výstavkách (výtvarný obor), tak i na závěrečném školním koncertě. (Základní umělecká škola Mělník, příspěvková organizace, ©2018)

Za pomoci přispění městského rozpočtu na kulturu ve městě funguje městská knihovna, divadelní představení, přednášky a koncerty.

Tělocvičná jednota Sokol Mělník – patří mezi nejstarší spolek věnující se sportu už od roku 1868. V současné době se členem může stát každý, kdo má zájem o atletiku, basketbal, florbal, karate, stolní tenis, volejbal, thajský box a atletiku. Podmínkou je registrace, která není omezena věkem a úhrada členského příspěvku. (Tělocvičná jednota Sokol na Mělníce, ©2015)

Klub veslařů mělnických 1881 – dobrovolné sdružení občanů, kteří se věnují veslování a činnostem s ním spojených. Sdružení má svá pevně stanovená pravidla, jako jsou nejen příspěvky, ale i počty odpracovaných brigádnických hodin, přísný tréninkový režim, stálá docházka a další vnitřní pravidla. Ani to neodrazuje zájemce, samozřejmě z řad houževnatých a cílevědomých osob. (Klub veslařů mělnických 1881, z.s., ©2006)

Hokej – klub pod názvem HC Junior Mělník funguje díky financování města Mělník, jelikož provoz haly je velmi nákladná záležitost. Celkově je tato sportovní činnost velmi

finančně náročná i pro rodiče, ať už výší příspěvků, nebo sportovním vybavením. Přesto je velmi populární, což dokazuje počet jeho členů. (HC Junior Mělník, [b.r.]

Volejbalový oddíl – jehož snahou je rozvíjení této disciplíny, slušného umístění v turnajích, vytvoření přátelského prostředí pro všechny členy a za přispění sponzorů i dostupnou záležitostí pro děti, mládež a dospělé. (Volejbalový oddíl TJ EMĚ, [b.r.]

Vyjmenovala jsem pouze nejznámější organizace, kde je možno věnovat se sportovním činnostem, mezi další také patří čtyři fotbalové kluby, házená, plavání, jezdeckví, box, bruslení, turistika, modelářství, tenis.

2.5 Střední školy na Mělníku

Na Mělníku se nachází pět středních škol, zdravotní (Soukromá střední zdravotnická škola Mělník), stavební (Střední průmyslová škola stavební), zemědělská (Česká zahradnická akademie Mělník), gymnázium (Gymnázium Jana Palacha Mělník) a technická (Integrovaná střední škola technická Mělník).

2.6 Integrovaná střední škola technická Mělník

Tato škola vznikla v roce 1994 z původního odborného učiliště. Jsou zde zastoupeny čtyři učební obory (elektrikář, elektrikář silnoproud, strojní mechanik a obráběč kovu), dále obory zakončené maturitní zkouškou (mechanik elektronik, mechanik strojů a zařízení a ekonomika podnikání).

Pro absolventy učebních oborů je možnost dvouletého denního studia ukončeného maturitní zkouškou v oborech (provozní elektrotechnika, provozní technika a podnikání). Další možností je i tříleté dálkové studium v oborech (provozní technika, provozní elektrotechnika a podnikání).

Škola zajišťuje žákům jak teoretickou, tak i praktickou výuku v jejich zařízení a také možnost docházet na praxi do firem jako je Erwin Junker v Mělníku, nebo Continental v Brandýse nad Labem. Žáci v technických oborech jsou připravováni pro všestranné uplatnění, kdy je pozornost věnována nejnovějším trendům v elektronice, automatickém řízení a výpočetní technice. V ekonomice a podnikání se věnuje pozornost různorodé činnosti v obchodně podnikatelské praxi. Na výuku je navázána i mimoškolní a zájmová

činnost, jako jsou výstavy, divadlo, film, přednášky, exkurze, výlety a besedy, zvláště v rámci programu protidrogové prevence a prevence kriminality.

Škola je zapojena do projektu Centrum sportu – Asociace školních sportovních klubů České republiky. Úkolem je poskytnout sportovní možnosti mládeži, a to i jedincům méně talentovaným, kteří chtějí sportovat, ale nemají kde. V areálu školy se nachází venkovní volejbalový kurt, přetlaková hala a klasická víceúčelová hala s posilovnou, která je navštěvovaná nejen v hodinách tělesné výchovy. (Integrovaná střední škola technická, Mělník, příspěvková organizace, ©2018)

2.7 Pedagogický výzkum - vysvětlení pojmů

K uskutečnění pedagogického výzkumu jsem prostudovala odbornou literaturu, která mi poskytla přehled a základní orientaci v možnostech výzkumu a jejich uplatnění. Abych porozuměla problému, seznámila jsem se s pojmy jako pedagogický výzkum, empirický výzkum, dotazník, kvalitativní výzkum.

Pedagogický výzkum je podle Šafránkové (2001, s. 89 – 90) zkoumání pedagogické reality, jevů, vztahů a získané informace využívá k jejich vysvětlení, vyvrácení či předvídání. Jedná se o vědeckou činnost, která obsahuje různé přístupy a metody zkoumání, je organizován a institucionalizován.

„Pedagogický výzkum je vědecká činnost zaměřená na systematický popis, analýzu a objasňování pedagogické reality... Vyznačuje se dnes interdisciplinárním pojetím a širokým tematickým záběrem, tj. zabývá se vzdělávacími procesy v pracovní, politické, manažerské, informační, sportovní, vojenské aj. oblastech.“ (Průcha, 1998, s. 168)

Empirický výzkum Průcha (1998, s. 64) objasňuje jako způsob vědeckého zkoumání v pedagogice, jehož předmětem jsou jevy v konkrétní realitě. Na rozdíl od teoretického zkoumání dospívá ke konkrétním výsledkům pomocí metody pozorování, experimentu a dotazníku.

Dotazník je výzkumný a diagnostický prostředek pro hromadné šetření, který slouží ke shromažďování informací pomocí otázek v písemné formě. Je důležité, aby otázky byly vhodně zvoleny, měly jasnou formulaci, a tím dotazovaný pochopil podstatu dotazů. Požadavky na dotazník podle Maňáka (1994, s. 50 – 51) jsou, co se týče obsahu, zvolit si méně položek, ale důraz dát na konkrétnost, vyhýbat se dvojsmyslům a intimním otázkám.

Kvalitativní výzkum je jedním z typologie výzkumu. Tuto etapu jsem použila pro svou výzkumnou činnost a Maňák (1994, s. 75) ji upřednostňuje pro menší výzkumné vzorky, není nutnost stanovovat hypotézu, výzkumná strategie se může měnit, empirické i teoretické metody jsou ve zkoumané realitě a vyvozování závěrů vychází z logických postupů.

2.8 Dotazník

Pro pedagogický průzkum jsem měla připraveno 180 dotazníků. Vzhledem k nemocnosti a jiným překážkám v docházce do školy, se nakonec výzkumu účastnilo celkem 162 studentů. Otázky jsem se snažila vytvořit jednoduché a srozumitelné. Studenti byli upozorněni od své vyučující, jak mají postupovat při vyplňování a také měli možnost požádat o vysvětlení, pokud by něco sami nemohli pochopit. Dotazník obsahoval 11 otázek v papírové podobě, kde po základních údajích následovala kombinace uzavřených a polouzavřených otázek. Jedna otázka byla otevřená a jedna škálovaná, což znamená odstupňovanou volbu z možností.

2.9 Údaje o respondentech

Tabulka 1

	obor s výučním listem					obor s maturitou					celkem
	15-16 let	17-18 let	19-20 let	21-22 let	celkem	15-16 let	17-18 let	19-20 let	21-22 let	celkem	
muži	31	29	7	1	68	24	24	19	3	70	138
ženy	0	2	2	2	6	1	5	12	0	18	24
celkem					74					88	162

V tabulce 1 uvádím rozdělení studentů dle studijního oboru, kde zkoumaný vzorek respondentů tvořilo 74 žáků učňovského oboru a 88 žáků maturitního oboru. Dále lze z tabulky vyčíst počty dotazovaných v jednotlivých věkových kategoriích a jejich pohlaví, kde z celkového počtu 162 studentů je 138 mužů a 24 žen.

2.10 Rozbor a vyhodnocení otázek

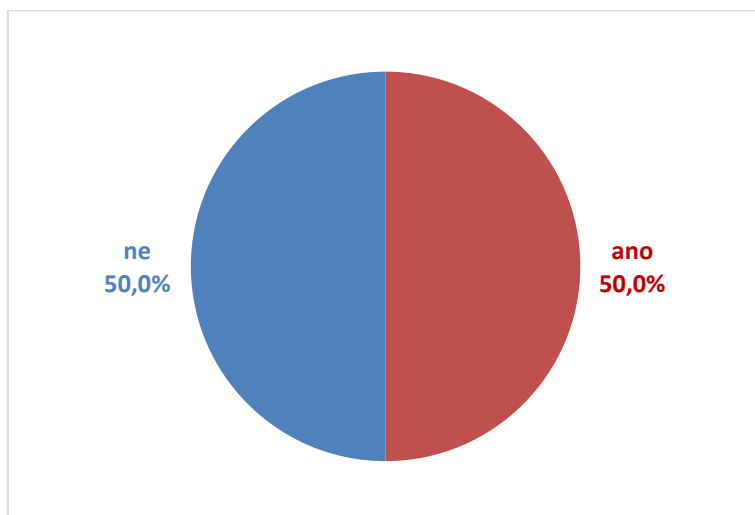
Uzavřené otázky vyhodnocuji podle výsečového grafu, kde jsou přehledně vidět celkové odpovědi na otázky. Sloupcový graf poskytuje srovnání výsledků a porovnání mezi jednotlivými odpověďmi studentů dle oboru. Tabulka podává konečný přehled na všechny zpracované přesné údaje. Celkové hodnoty jsou uváděné v procentech.

U otevřených otázek jsem se snažila zjistit co nejlépe názory a upřednostňování priorit studentů.

2.10.1 Myslíte si, že máte dostatek volného času?

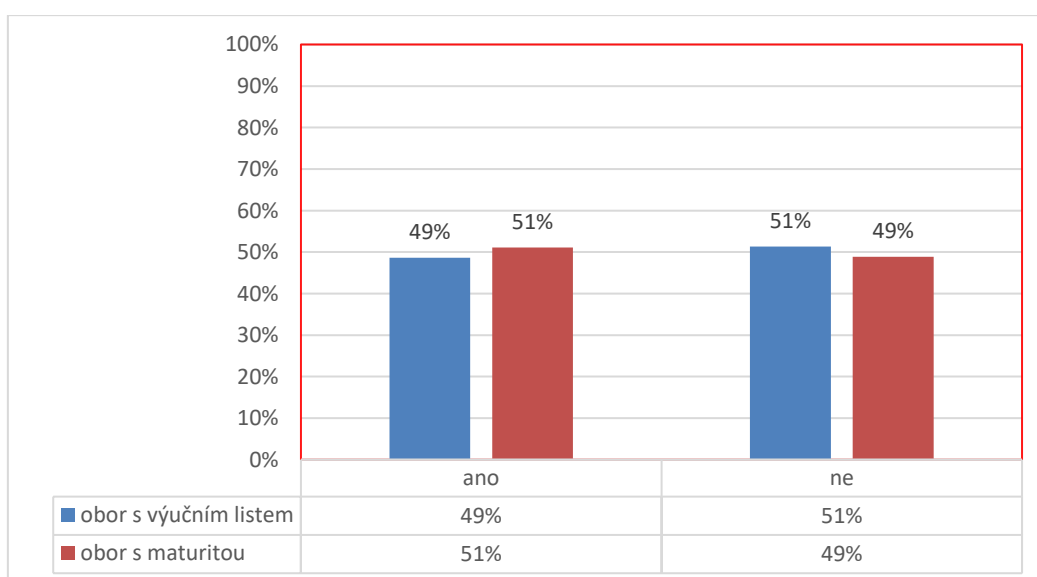
Otázka byla položena v úvodu s úmyslem zjistit subjektivní pocit každého žáka o svém způsobu vnímání volného času, kdy každý cítí jinou potřebu pro realizaci a náplň svých individuálních potřeb.

Graf 1 A – „Myslíte si, že máte dostatek volného času?“

Graf 1 A ukazuje, na vnímání volného času, které je rozděleno tak, kde polovina žáků si myslí, že volný čas má a polovina naopak nemá. Je třeba vždy přihlídnout i k umění hospodařit s časem a svůj den si správně rozvrhnout a naplánovat.

Graf 1 B – „Myslíte si, že máte dostatek volného času?“

Graf 1 B poskytuje přehled o minimálním rozdílu mezi jednotlivými obory, kde je vidět podobné vnímání, v tomto hodnocení jsou na tom studenti skoro stejně. U učebního oboru si 51 % a u maturitního oboru 49 % myslí, že volný čas má, 49 % u učebního a 51 % u maturitního oboru si myslí, že volný čas nemá.

Tabulka 2 – „Myslíte si, že máte dostatek volného času?“

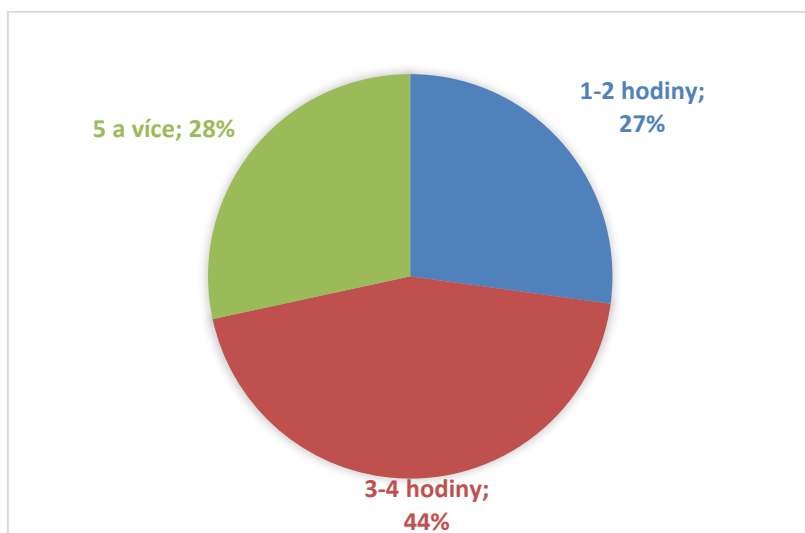
	obor s výučním listem		obor s maturitou		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
ano	36	49%	45	51%	81	50,0%
ne	38	51%	43	49%	81	50,0%
	74	100%	88	100%	162	100%

Tabulka 2 poskytuje přehled v počtu dotazovaných v oboru s výučním listem a maturitní zkouškou.

2.10.2 Váš volný čas ve všední den?

Otázka byla podána z důvodu zjištění počtu volných hodin ve všední den, kdy čas zabere studentům dojíždění do školy, mimoškolní povinnosti a případně příprava na výuku. Také je třeba přihlídnout i k individuální potřebě počtu hodin spánku, kdy opět každý má jinou potřebu na regeneraci svého těla.

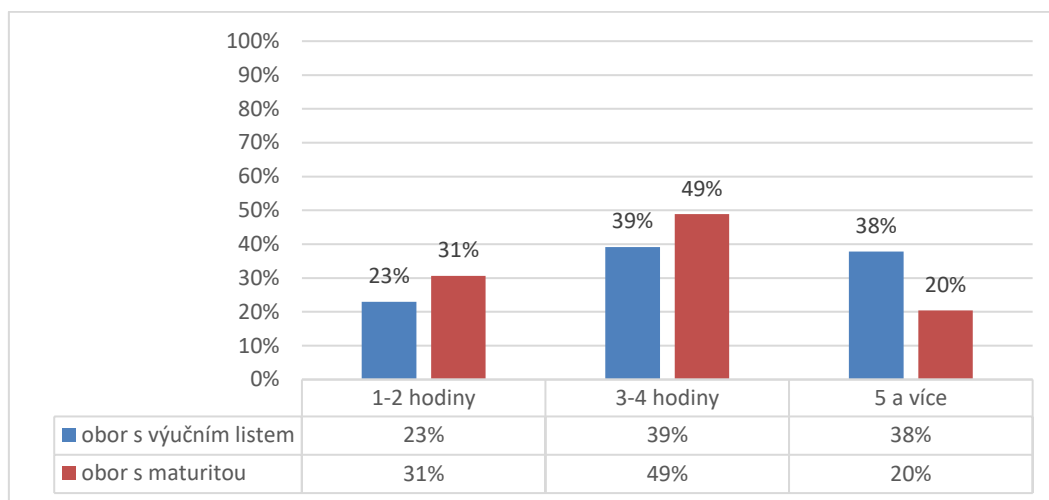
Graf 2 A – „Váš volný čas ve všední den?“

Graf 2 A poukazuje na to, že nejvíce studentů, 44 % má volný čas 3 – 4 hodiny a nejméně, 27 % má volný čas 1 – 2 hodiny denně. Další z nabízených možností 5 a více hodin,

kdy má volný čas 28 % studentů. Zastoupení hodnoty 3 – 4 hodiny jak vidíme, je nejvíce označováno a odpovídá to o zhruba časovém harmonogramu studentů.

Graf 2 B – „Váš volný čas ve všední den?“

Graf 2 B ukazuje, že nejvíce žáků učebního oboru tj. 39 % má volný čas 3 – 4 hodiny denně a nejméně, tj. 23 % má 1 – 2 hodiny volného času. Skoro polovina žáků maturitního oboru, tj. 49 % má volný čas 3 – 4 hodiny denně a nejméně, tj. 20 % má volný čas 5 a více hodin denně.

Tabulka 3 – „Váš volný čas ve všední den?“

	obor s výučním listem		obor s maturitou		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
1-2 hodiny	17	23%	27	31%	44	27%
3-4 hodiny	29	39%	43	49%	72	44%
5 a více	28	38%	18	20%	46	28%
	74	100%	88	100%	162	100%

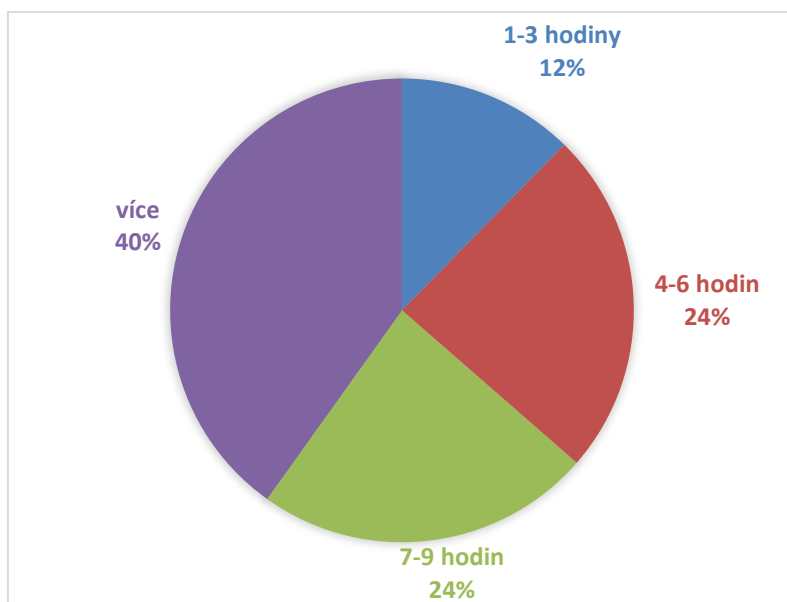
Tabulka 3 podává konečný náhled na otázku v konkrétních číslech.

2.10.3 Váš volný čas o víkendu?

Volný čas o víkendu je další otázka, která poskytuje přehled o množství času, který studenti mají pro sebe a své zájmy. Je nutné nepokládat mezi volný čas pomoc v rodině, brigádu a další. O víkendech se naskytuje větší příležitost pro realizaci svých aktivit, kdy

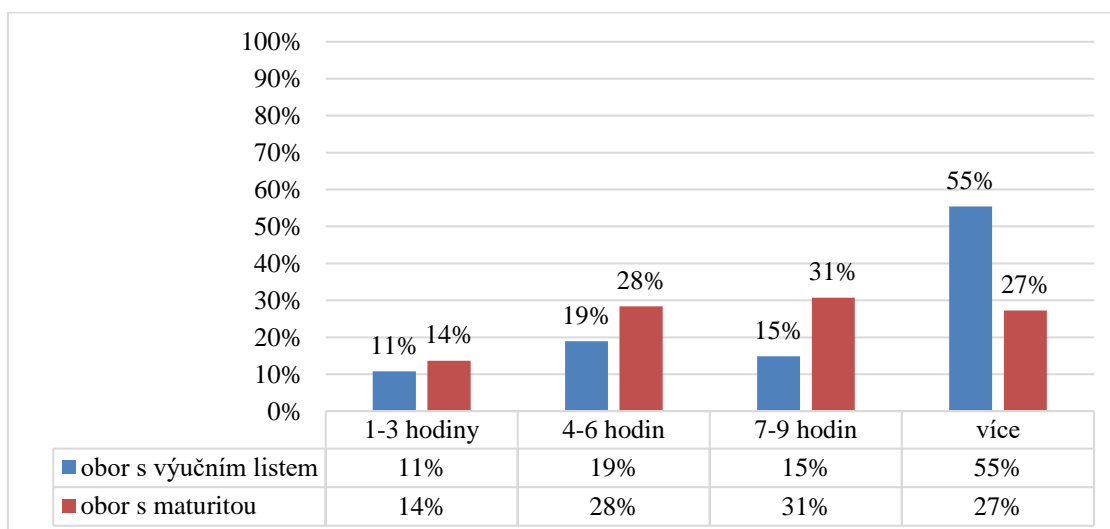
čas není omezen dojížděním. Často se ale musí počítat s povinnostmi týkající se školy, jako je příprava na testy a zkoušení.

Graf 3 A – „Váš volný čas o víkendu?“

Graf 3 A ukazuje na dostatek času pro realizaci svých zájmů a odpočinku studentů. Z možností více než 9 hodin volna označilo 40 % respondentů kladně. Víkendové volno je dle výzkumu pozitivní částí, variantu volna 1 – 3 hodiny označilo pouze 12 % dotazovaných.

Graf 3 B – „Váš volný čas o víkendu?“

Graf 3 B znázorňuje údaj, kdy nejvíce pocítují volný čas o víkendu studenti učebního oboru, kde 55 % má 9 a více hodin volného času a nejméně, tj. 11 % má 1 – 3 hodiny volného času. Výsledky odpovídají menší náročnosti studia učebního oboru. U studentů maturitního oboru 31 % z nich má 7 – 9 hodin volného času a 14 % má 1 – 3 hodiny.

Tabulka 4 – „Váš volný čas o víkendu?“

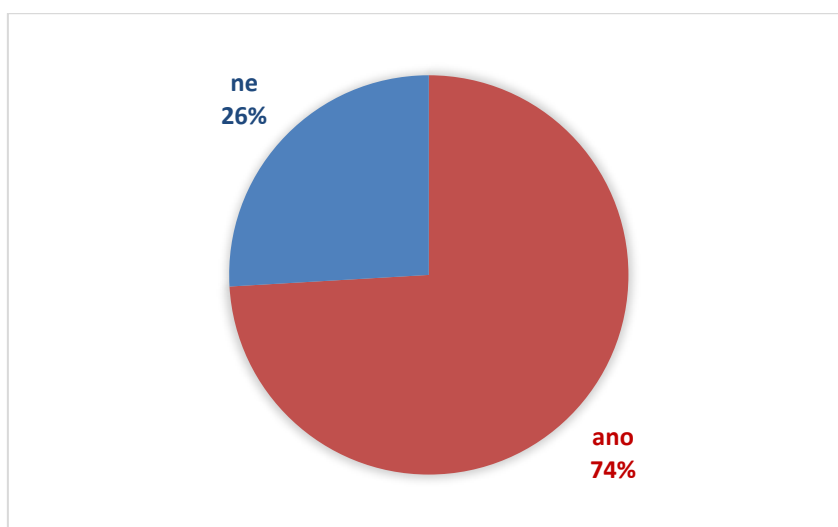
	obor s výučním listem		obor s maturitou		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
1-3 hodiny	8	11%	12	14%	20	12%
4-6 hodin	14	19%	25	28%	39	24%
7-9 hodin	11	15%	27	31%	38	23%
více	41	55%	24	27%	65	40%
	74	100%	88	100%	162	100%

Tabulka 4 vykazuje zajímavý výsledek, kdy z celkového počtu 74 žáků učebního oboru má celkem 41 z nich volno 9 a více hodin. U maturitního oboru jsou výsledky zhruba vyrovnané, jen 1 – 3 hodiny času má 12 žáků z konečného počtu 88 žáků.

2.10.4 Zajímají se o Váš volný čas rodiče?

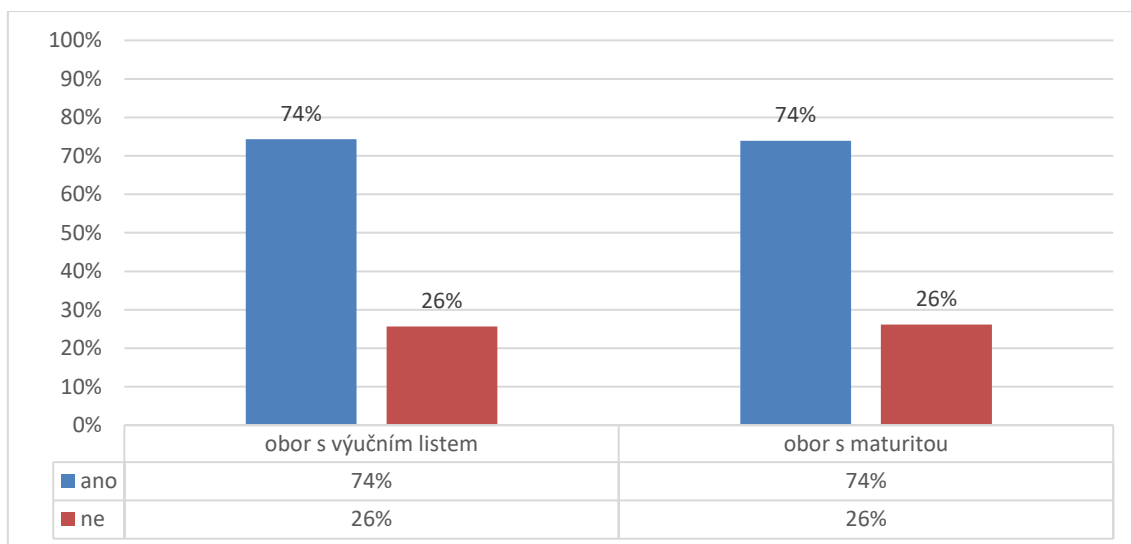
Tato otázka vypovídá o tom, zda se rodiče zajímají, co jejich děti dělají. Přestože studenti mohou mít pocit dospělosti, stále ještě studují a jsou finančně odkázáni na své rodiče. Na rodičích by stále měla být odpovědnost a důslednost vůči svým potomkům.

Graf 4 A – „Zajímají se o Váš volný čas rodiče?“

Graf 4 A potvrzuje zájem rodičů o své děti, alespoň to 74 % respondentů tak pociťuje, což je velmi pozitivní zjištění. V tomto věku mládež potřebuje mít pocit, že patří mezi své vrstevníky, ale také i bezpečí ve své rodině.

Graf 4 B – „Zajímají se o Váš volný čas rodiče?“

Graf 4 B ukazuje naprostou shodu mezi studijními obory, kdy 74 % rodičů se o své děti zajímá a 26 % se nezajímá. Nezájem rodičů může být způsoben i pocitem jakési volné výchovy poskytované svému dítěti, nebo pracovní vytížeností.

Tabulka 5 – „Zajímají se o Váš volný čas rodiče?“

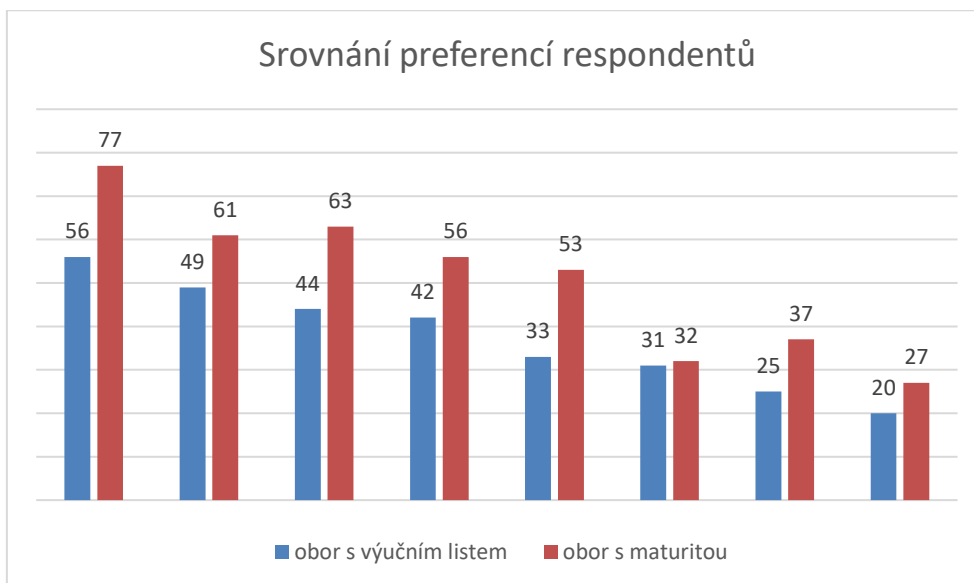
	obor s výučním listem		obor s maturitou		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
ano	55	74%	65	74%	120	74%
ne	19	26%	23	26%	42	26%
	74	100%	88	100%	162	100%

Tabulka 5 znázorňuje konečný počet žáků, kteří označili zájem i nezájem svých rodičů. Zainteresovanost rodičů může být vyjádřena sdílením jejich koníčků, pochopení pro jejich zájmy, peněžní částkou a popřípadě i dopravou.

2.10.5 Možnosti, které vystihují Váš volný čas.

U této otázky jsem se snažila zjistit, co je pro studenty důležité, zda rodina, přátelé a další možnosti označené v grafu. Studenti dostali za úkol ohodnotit preference svých zájmů číslem 1 – 8, kdy 1 byla na prvním místě a 8 na posledním.

Graf 5 – „Možnosti, které vystihují Váš volný čas.“

Výsledek v grafu 5 označuje hodnoty, jak je zaznamenali v dotazníku. U oboru s maturitou jsou pro ně na prvním místě přátelé, dále rodina, počítačové hry a sociální sítě, sport, pasivní odpočinek, péče o zvířata, rukodělné práce a na posledním místě je četba. U učebního oboru jsou na prvním místě přátelé, dále počítačové hry a sociální sítě, rodina, sport, pasivní odpočinek, rukodělné práce, péče o zvířata a poslední místo opět zaujímá četba.

Tabulka 6 – „Možnosti, které vystihují Váš volný čas.“

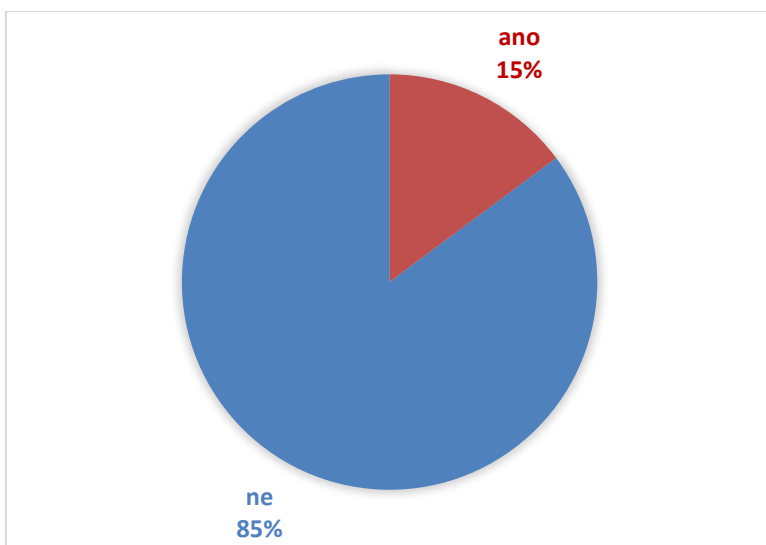
	obor s výučním listem	obor s maturitou
přátelé	56	77
pc hry, soc. síť	49	61
rodina	44	63
sport. aktivity	42	56
pasivní odpočinek	33	53
výtvarné a rukodělné práce	31	32
péče o zvířata	25	37
četba	20	27

V tabulce 6 vidíme konečný počet hlasů pro jednotlivé preference. Přátelé asi nejvíce ovlivňují obě skupiny, kdy pocit někam patřit a sdílet s nimi zájmy je pro ně nejdůležitějším aspektem. Někteří neoznačili všechny nabízené možnosti z důvodu nezájmu o tuto činnost, například četbu, protože nechtou vůbec. Péče o zvířata či rukodělné práce také u mnohých zůstaly bez označení.

2.10.6 Využíváte ve Vaší škole možnost navštěvovat sportovní či jiné aktivity?

Otázka byla zadána s cílem zjištění, zda jsou aktivity v rámci školy pro respondenty zajímavé, navštěvované nebo je tyto možnosti neoslovují a své vyžití provozují v jiném prostředí, než je to školní.

Graf 6 A – „Využíváte ve Vaší škole možnost navštěvovat sportovní či jiné aktivity?“

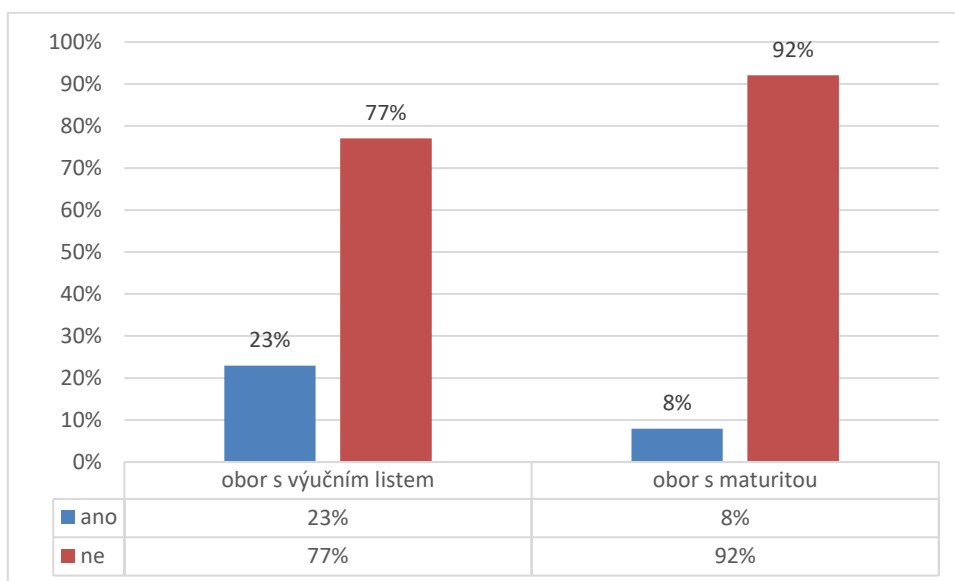
Graf 6 A ukazuje údaje, kde 85 % studentů školní aktivity nenavštěvuje a 15 % navštěvuje. Je možné, že neochota navštěvovat školní sportovní vyžití je spojeno s celkovou nechtí ke sportu nebo jiným preferencím ve svém volném čase.

Tabulka 7 – Odpovědi ano na otázku: „Využíváte ve Vaší škole možnost navštěvovat sportovní či jiné aktivity?“

	obor s výučním listem	obor s maturitou
posilovna	9	7
házená	2	0
hala	6	0

U této otevřené otázky v tabulce 7 vidíme, že nejvíce je využívána posilovna, dále víceúčelová sportovní hala a možnost hrát házenou, jak v místní tělocvičně, tak i v hale. Posilovna je dobře vybavená a má svůj okruh návštěvnosti.

Graf 6 B – „Využíváte ve Vaší škole možnost navštěvovat sportovní či jiné aktivity?“

Graf 6 B zaznamenává údaje o využití školních aktivit, kde největší propad zájmu je u studentů z maturitních oborů a to 92 % a 77 % u studentů učebních oborů. Nezájem může být způsoben i nechtí se po vyučování zdržovat v areálu školy, dojíždění, či jiné zájmy dotazovaných. Pro využívání je 23 % z učebních oborů a 8 % z maturitních oborů.

Tabulka 8 – „Využíváte ve Vaší škole možnost navštěvovat sportovní či jiné aktivity?“

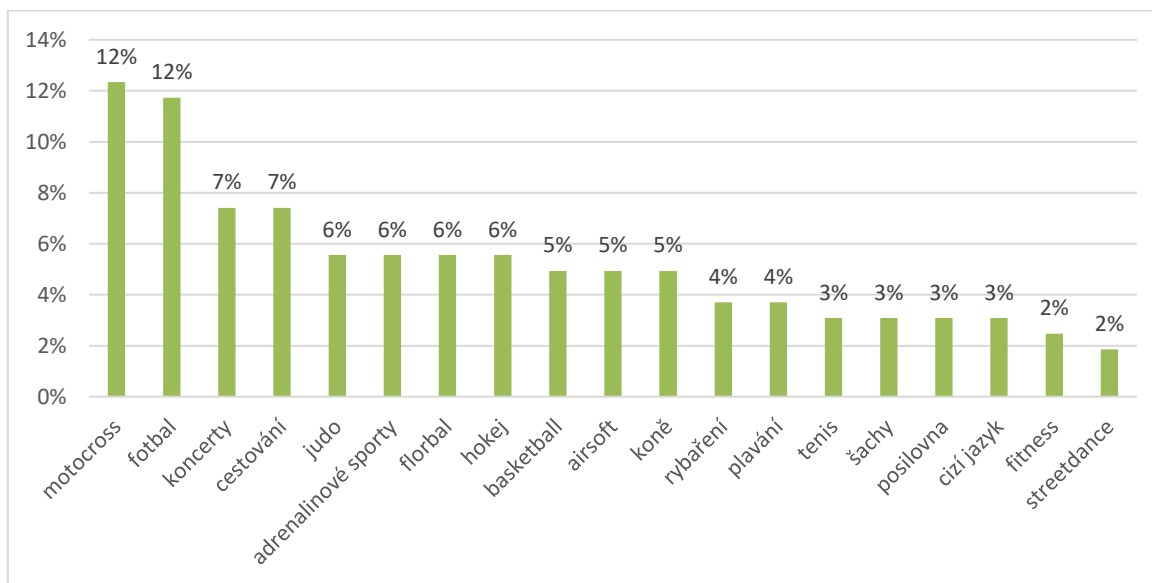
	obor s výučním listem		obor s maturitou		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
ano	17	23%	7	8%	24	15%
ne	57	77%	81	92%	138	85%
	74	100%	88	100%	162	100%

Tabulka 8 vypovídá o nezájmu navštěvovat školní sportovní aktivity, kdy z celkového počtu 162 studentů je navštěvuje pouze 24, což je velmi nízké číslo.

2.10.7 Pokud by nebyl problém v dostatku času a financí, jaký druh volnočasové aktivity byste si vybrali?

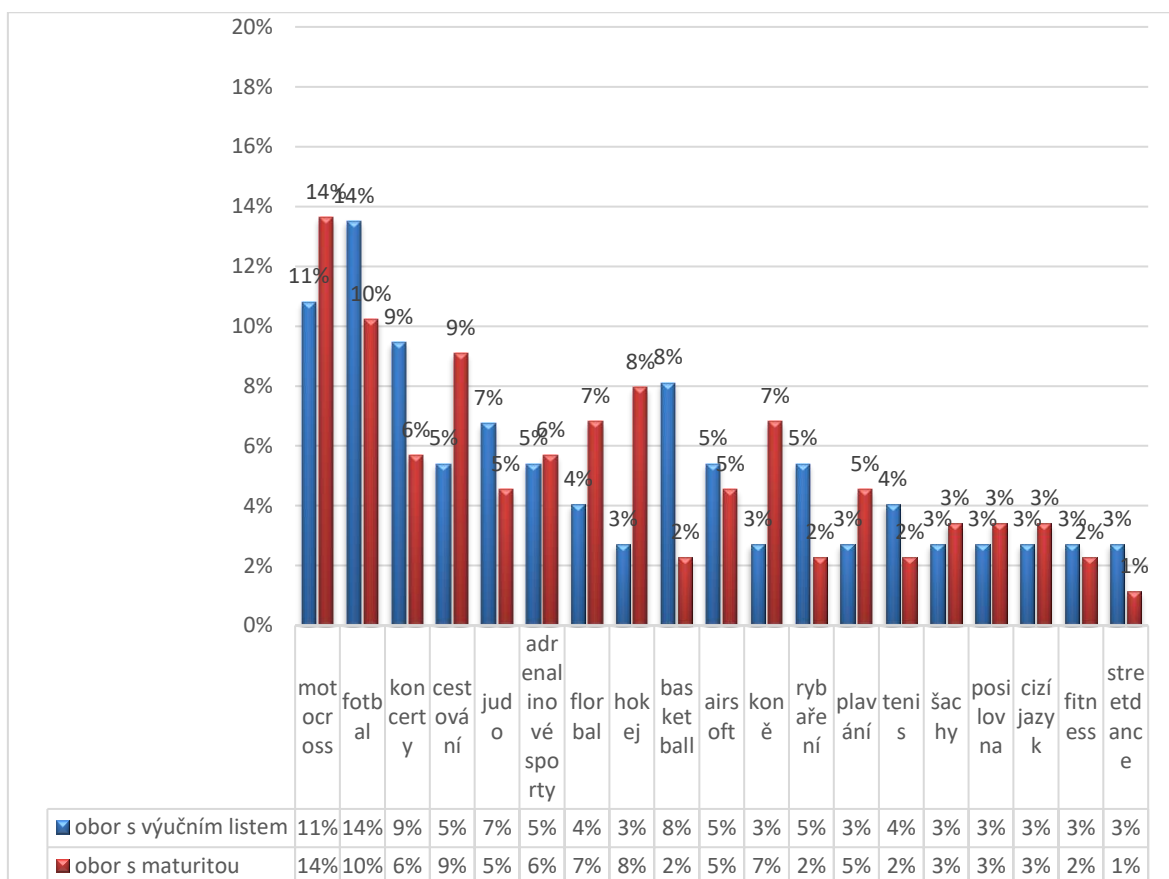
Tato otázka byla položena se záměrem oprostít se od povinností a finančních možností a dát prostor tomu, co by mladí lidé chtěli dělat, zároveň však v reálném výběru.

Graf 7 A – „Pokud by nebyl problém v dostatku času a financí, jaký druh volnočasové aktivity byste si vybraly?“

Graf 7 A znázorňuje výčet možností, jaké si studenti představují, chtěli by realizovat, nebo více než doposud. Vzhledem k tomu, že škola je technického zaměření a navštěvují ji více chlapci, je pochopitelný výskyt v možnostech aktivit jako je motocross, fotbal, koncerty a adrenalinové sporty.

Graf 7 B – „Pokud by nebyl problém v dostatku času a financí, jaký druh volnočasové aktivity byste si vybraly?“

Graf 7 B udává porovnání zájmů mezi oběma obory, kdy obor s výučním listem dává přednost fotbalu – 14 %, motocrossu – 11 %, koncertům – 9 % a nejméně fitness – 2 %. U maturitních oborů vede motocross – 14 %, fotbal – 10 %, cestování – 9 % a nejméně streetdance – 1 %.

Tabulka 9 – „Pokud by nebyl problém v dostatku času a financí, jaký druh volnočasové aktivity byste si vybraly?“

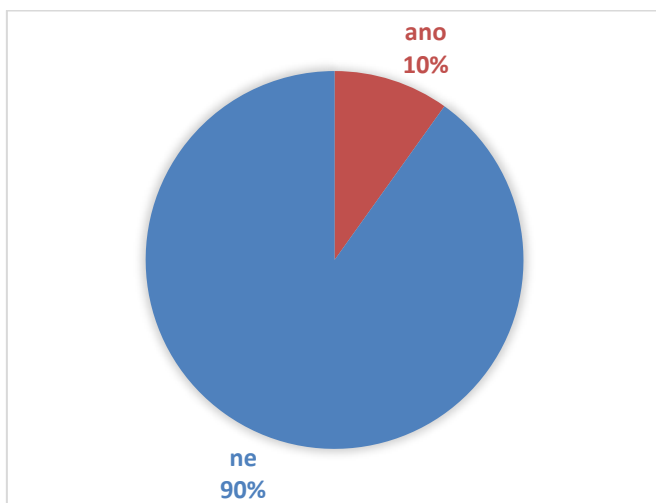
	obor s výučním listem		obor s maturitou		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
motocross	8	11%	12	14%	20	12%
fotbal	10	14%	9	10%	19	12%
koncerty	7	9%	5	6%	12	7%
cestování	4	5%	8	9%	12	7%
judo	5	7%	4	5%	9	6%
adrenalinové sporty	4	5%	5	6%	9	6%
florbal	3	4%	6	7%	9	6%
hokej	2	3%	7	8%	9	6%
basketball	6	8%	2	2%	8	5%
airsoft	4	5%	4	5%	8	5%
koně	2	3%	6	7%	8	5%
rybaření	4	5%	2	2%	6	4%
plavání	2	3%	4	5%	6	4%
tenis	3	4%	2	2%	5	3%
šachy	2	3%	3	3%	5	3%
posilovna	2	3%	3	3%	5	3%
cizí jazyk	2	3%	3	3%	5	3%
fitness	2	3%	2	2%	4	2%
streetdance	2	3%	1	1%	3	2%
	74	100%	88	100%	162	100%

Tabulka 9 nám ukazuje, že u učebních oborů patří mezi méně vyjmenované hokej, koně, plavání, šachy, posilovna, cizí jazyk, fitness a streetdance. U maturitních oborů je to basketball, rybaření, tenis, fitness a streetdance. Mezi nejvíce jmenovanou aktivitou společnou pro oba obory je motocross a to 20 respondentů z celkových 162.

2.10.8 Chybí Vám na Mělníku určitý druh volnočasové aktivity?

Dotaz byl položen k doplnění informací o dalších možnostech, které by mladí lidé rádi navštěvovali, ale nejsou k dispozici.

Graf 8 A – „Chybí Vám na Mělníku určitý druh volnočasové aktivity?“

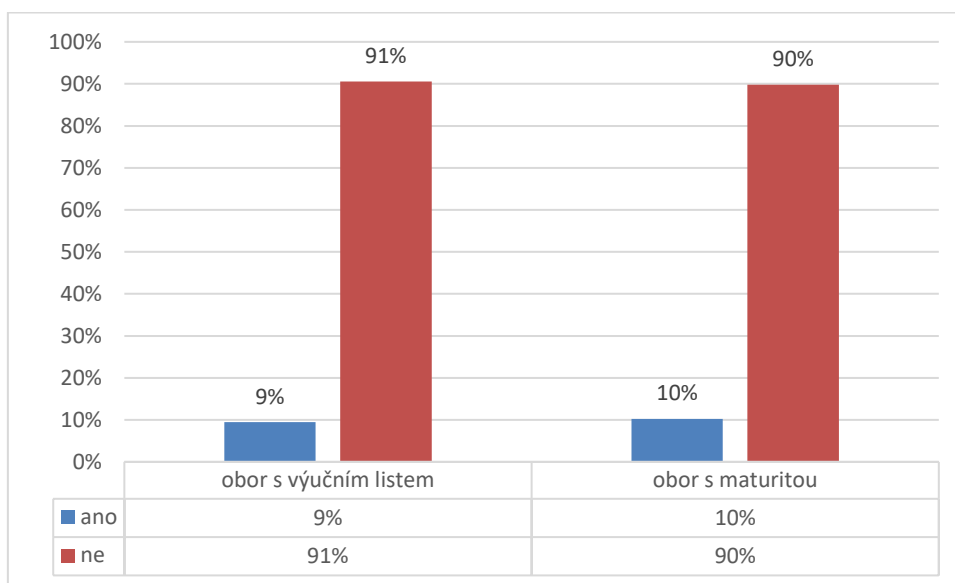
Graf 8 A udává počet 90 % studentů, kterým na Mělníku žádná aktivita nechybí a 10 % chybí. Části respondentů, kteří odpověděli: ano – chybí, jsou vyznačeni v tabulce 10.

Tabulka 10 odpovědi ano na otázku: „Chybí Vám na Mělníku určitý druh volnočasové aktivity?“

	obor s výučním listem	obor s maturitou
bojové sporty	4	3
thaibox	4	2
horolezecká stěna	5	3
kino	5	5
streetdance	3	2

V tabulce 10 vidíme údaj, že mezi chybějící patří nejvíce kino, horolezecká stěna, thaibox, bojové sporty a streetdance.

Graf 8 B – „Chybí Vám na Mělníku určitý druh volnočasové aktivity?“

Graf 8 B je poměrně vyrovnaný, respondentům nechybí žádná aktivita, 91 % u učebních oborů a 90 % u maturitních oborů. Chybí v 9 % u učebních oborů a v 10 % u maturitních oborů.

Tabulka 11 – „Chybí Vám na Mělníku určitý druh volnočasové aktivity?“

	obor s výučním listem		obor s maturitou		celkem	
	počet	%	počet	%	počet	%
ano	7	9%	9	10%	16	10%
ne	67	91%	79	90%	146	90%
	74	100%	88	100%	162	100%

Tabulka 11 poskytuje konečný počet spokojenosti s volnočasovými aktivitami rozděleny podle studijního oboru.

Závěr

V úvodu práce jsem si vytyčila cíl, zjistit co dělá mládež ve svém volném čase, kolik má volného času pro sebe a své zájmy, zainteresovanost jejich rodičů a porovnání rozdílu mezi studijně zaměřenými obory.

Práci jsem rozdělila na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsem pomocí odborné literatury objasnila některé pojmy týkající se volného času. V praktické části jsem popsala stručnou historii města Mělníka, krátce vybrala možnosti trávení volného času a vyjmenovala místní střední školy. Oslovila jsem dvě příslušné střední školy, z nichž mi jedna umožnila zrealizovat průzkum, vytvořila dotazník a pomocí otázek zadaných mezi studenty jejich odpovědi následně analyzovala a zpracovala do grafů a tabulek. Výsledkem je zjištění informací o studentech Integrované střední školy technické, rozdělení jejich odpovědí dle studijního zaměření na učební a maturitní obor.

Z výzkumu vyplynulo, že mládež si myslí, že má dostatek volného času. Nejvíce volného času ve všední den i o víkendu mají studenti učebních oborů. Většina rodičů projevuje zájem o své děti bez rozdílu studijního oboru. Mládež minimálně využívá možnosti sportovních aktivit v areálu školy, nejméně je navštěvují studenti maturitních oborů. Studenti maturitních oborů upřednostňují přátelství, rodinu, další v pořadí oblíbenosti jsou počítačové hry a sociální sítě. Pokud by si mohli vybrat, věnovali by se motocrossu, fotbalu a cestování. U učebních oborů vede přátelství, počítačové hry a sociální sítě, na dalším místě je rodina. Jako svou oblíbenou činnost ve výběru možností označili fotbal, motocross a koncerty. Z odpovědí vyšlo najevo, že v obou oborech se nezajímají o četbu knih a ve městě jim vadí absence kina nebo některé druhy adrenalinových sportů.

Výsledky průzkumu vypovídají o tom, že rozdíl mezi studenty na Integrované střední škole technické Mělník v oborech maturitních i s výučním listem jsou velmi zanedbatelné. Studovaný obor nemá zásadní vliv na rozdílnost ve vnímání využití volného času a povědomí mládeže v jejich prožívání.

Závěry z mé práce by mohly být uplatněny pro přehodnocení nabídky zájmových činností pro mládež ve školním zařízení, kde jsem dělala průzkum.

Seznam použitých informačních zdrojů

Tištěné zdroje:

BENDL, Stanislav, 2015. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4248-9.

ČÁP, Jan, 1993. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Karolinum. ISBN 8070665343.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ, 2008. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-473-1.

KRSKOVÁ, Dagmar, 2001. *Královny a jejich věnná města*. Dvůr Králové nad Labem: Město Dvůr Králové nad Labem.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ, 1998. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN isbn80-7169-195-x.

MACEK, Petr, 1999. *Adolescence: psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-348-x.

MAŇÁK, Josef, 1994. *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 8021010312.

PÁVKOVÁ, Jiřina, 2002. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál. ISBN 80-7178-711-6.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ, 1998. *Pedagogický slovník*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál. ISBN 8071782521.

SAK, Petr a Jiří MAREŠ, 2007. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Praha: Portál. ISBN 9788073672300.

SPOUSTA, Vladimír, 1997. *Teoretické základy výchovy ve volném čase: úvod do studia pedagogiky volného času*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-1007-X.

ŠAFRÁNKOVÁ, Dagmar, 2011. *Pedagogika*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024729930.

VÁŽANSKÝ, Mojmír, 2001. *Základy pedagogiky volného času*. 2. dopl. vyd. Brno: Print-Typia. ISBN 80-86384-00-4.

Internetové zdroje:

Členství. *Tělocvičná jednota Sokol na Mělníce: Sokol Mělník* [online]. ©2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.sokol-melnik.cz/clenstvi/>.

Informace o oddílu: O nás. *Volejbalový oddíl TJ EMĚ* [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://volejbalmelnik.cz/?url=about>.

Klub veslařů mělnických 1881 [online]. Mělník, ©2006 [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.kvm1881.cz/KVM1881History.htm>.

Kroužky a cvičení. *Dům dětí a mládeže Mělník, příspěvková organizace: DDM Mělník* [online]. ©2016 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <https://www.ddm-melnik.cz/krouzky-a-cviceni>.

Nábor hráčů: Nábor malých hokejistů. *HC Junior Mělník: Oficiální stránky hokejového klubu* [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.hcjunormelnik.cz/statictext/detail/id/7>.

O škole. *Integrovaná střední škola technická, Mělník, příspěvková organizace: ISŠT Mělník* [online]. ©2018 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.isstechn.cz/cz/o-skole/>.

Turistické informační centrum: Informace o městě a okolí. *Mělnické kulturní centrum o.p.s.: Mekuc* [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.mekuc.cz/stranka/informacni-centrum/informace-o-meste-okoli/>.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online]. ©2013 – 2018, poslední revize 1.9.2017 [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>.

ZUŠ Mělník - Obory. *Základní umělecká škola Mělník, příspěvková organizace* [online]. ©2018 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://www.zusmelnik.cz/obory>.

Seznam příloh

Příloha 1 – Dotazník

Dotazník

Milý studenti, vyplňte prosím tento anonymní dotazník, jehož výsledky budou zpracovány v Bakalářské práci na téma Volný čas. Pokud není uvedeno jinak, označte prosím z uvedených možností, každá odpověď je správná. Děkuji

1. Pohlaví:

- Žena
- Muž

2. Studijní obor:

- Obor s výučním listem
- Obor ukončený maturitní zkouškou

3. Věk

- 15 - 16 let
- 17 - 18 let
- 19 - 20 let
- 21 - 22 let

4. Myslíte si, že máte dostatek volného času?

- Ano
- Ne

5. Váš volný čas ve všední den

- 1 - 2 hodiny
- 3 - 4 hodiny
- 5 a více

6. Váš volný čas o víkendu

- 1 - 3 hodiny
- 4 - 6 hodin
- 7 - 9 hodin
- Více

7. Zajímají se o Váš volný čas rodiče?

- Ano

- Ne

8. Možnosti, které vystihují Váš volný čas, očísľujte dle vašich preferencí 1 – 8, kdy 1 je na prvním místě a 8 na posledním ve Vašich prioritách.

- Přátelé
- Rodina
- Sportovní aktivity
- Pc, hry, soc. sítě, tv
- Četba
- Péče o zvířata
- Výtvarné a rukodělné práce
- Pasivní odpočinek – spánek, nedělám „nic“

9. Využíváte ve Vaší škole možnost navštěvovat sportovní či jiné aktivity?

- Ano – uveďte název

.....

- Ne

10. Pokud by nebyl problém v dostatku času a financí, jaký druh volnočasové aktivity byste si vybrali?

.....

11. Chybí Vám na Mělníku určitý druh volnočasové aktivity?

- Ano – uveďte

název.....

.....

- Ne

.